

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project

redactie: Rick de Graaff
IVLOS, Universiteit Utrecht

in opdracht van Levende Talen

januari 2007 – juni 2008

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Nooit te ervaren om te leren.

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project

projectteam BiT IVLOS:

Rick de Graaff, Els Haak, Gerrit Jan Koopman, Joke Rentrop,
Rosie Tanner, Willeke Veltman, Gerrit Worm, Rosanne Zwart

UU *Ivlos*

Universiteit Utrecht

samen met ontwikkelgroepen van LT-leden

in opdracht van Levende Talen

Marianne Bodde
Ben van de Laar

januari 2007 – juni 2008

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs**Eindrapportage BiT IVLOS**

9 juni 2008

0. Samenvatting	7
1. Beschrijving en verantwoording van de onderzoeks- en ontwikkelprocedure	9
2. Beschrijving van de achtergrond en omgeving	11
3. Beroepsstandaarden voor talendocenten; beschrijving en verantwoording	19
4. Registratieprocedure; beschrijving en verantwoording	23
5. Advies over nascholingsprocedure en –aanbod; beschrijving en verantwoording	27
6. Aanbevelingen aan collega-vakverenigingen	29
7. Aanbevelingen en conclusie	31
Bijlagen	35
1. Vakspecifieke beroepsstandaarden Talendocent	37
1.1. Voorzet beroepsstandaarden docent Nederlands	44
2. Registratieprocedure BiT	47
3. Format voor nascholingsprocedure en –aanbod	53
4. Pilot BiT: evaluatie aantoonbaarheid en werkbaarheid beroepsstandaarden	63
5. Overzicht van presentaties en publicaties	81
6. Overzicht van betrokken docenten in ontwikkel- en evaluatiegroepen	83

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

0. Samenvatting

Deze rapportage is het resultaat van het project Beroepsstandaarden en registratie in Talenonderwijs (BiT), in opdracht van Levende Talen aan IVLOS, Universiteit Utrecht. De opdracht is als deelproject 4 onderdeel van het SBL-project Registratie Beroepsbeoefenaren In het Onderwijs. De opdracht betreft de beantwoording van de volgende onderzoeksvraag:

'Waarom moeten vakspecifieke beroepsstandaarden voor talen docenten voldoen, uitgaande van en voortbouwend op de SBL-competenties, en hoe kunnen zij worden geïmplementeerd en leiden tot een registratie- en nascholingstraject'.

Met daarbij de volgende subopdrachten:

- 1. Ontwikkel concept-beroepsstandaarden o.b.v. vakinhoudelijke en vakdidactische competentieprofielen;***
- 2. Ontwikkel een concept-registratieprocedure;***
- 3. Adviseer over de ontwikkeling van een nascholingsaanbod en – procedure in relatie tot certificering;***
- 4. Draag zorg voor afstemming met en betrokkenheid van de doelgroep;***
- 5. Draag zorg voor pilotuitvoering en aanpassing;***
- 6. Draag zorg voor afstemming met en overdracht aan andere vakverenigingen via het platform VVVO.***

In afstemming met de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) en met het bestuur van Levende Talen (LT) heeft IVLOS van januari 2007 tot mei 2008 gewerkt aan bovengenoemde subopdrachten. Samen met ontwikkelgroepen, bestaande uit leden van veel LT-secties, zijn de beroepsstandaarden, registratieprocedure en professionaliseringsvoorstel in deze rapportage tot stand gekomen.

De rapportage doet verslag van:

- het oriëntatie- en ontwikkeltraject;
- de wijze waarop feedback op de tussenresultaten is verkregen en verwerkt;
- een procedurevoorstel voor collega-vakverenigingen die een vergelijkbaar traject willen doorlopen;
- aanbevelingen en voorstellen voor vervolgactiviteiten;
- de ontwikkelde beroepsstandaarden, registratieprocedure en professionaliseringsvoorstel;
- een verslag van de praktijkevaluatie.

De subopdrachten 1, 2 en 3 zijn concreet uitgewerkt in de Bijlagen 1, 2 en 3 van deze eindrapportage. Deze zijn aanvaard door het LT-bestuur op 19 april 2008, en vervolgens op verzoek van enkele secties nog verder aangepast.

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Subopdracht 4 is uitgevoerd door te werken met ontwikkelgroepen van LT-leden (met deelname uit veel verschillende secties), door regelmatige presentatie- en feedbackbijeenkomsten binnen de vereniging, en door publicaties in LTM en op de LT-website. (zie Bijlagen 5 en 6 voor een overzicht).

Subopdracht 5 is uitgevoerd via een pilotregistratie met 10 docenten (zie Bijlage 4) in november 2007, op basis waarvan de concept-standaarden en de concept-procedure verder zijn aangepast en uitgewerkt.

Subopdracht 6 is uitgevoerd door regelmatige informatie aan en afstemming met collega-vakverenigingen via de SBL-werkgroepen en het Platform VVVO. Deze eindrapportage wordt aan het SBL en alle betrokken en geïnteresseerde collega-vakverenigingen ter beschikking gesteld.

De rapportage heeft de volgende functies:

- advies en verantwoording aan het bestuur en de leden van LT over inhoud en invoering beroepsstandaarden en registratieprocedure, inclusief aanbevelingen en voorstellen voor vervolgvactiteiten;
- verantwoording aan SBL;
- format en procedure voor collega-vakverenigingen, via Platform VVVO.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

1. Beschrijving en verantwoording van de onderzoeks- en ontwikkelprocedure

Van januari 2007 tot april 2008 heeft het IVLOS, Interfacultair Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studievoordigheden van de Universiteit Utrecht, op verzoek van Levende Talen een ontwikkelingsonderzoek uitgevoerd naar het specificeren en implementeren van beroepsstandaarden en een registratieprocedure voor talendocenten. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van en in afstemming met de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL), met middelen die beschikbaar zijn gesteld door het Ministerie voor OCW.

Aan het ontwikkelonderzoek hebben zeven IVLOS-medewerkers deelgenomen: Rick de Graaff (coördinatie), Els Haak, Gerrit-Jan Koopman, Joke Rentrop, Rosie Tanner, Willeke Veltman en Rosanne Zwart. Enkele tientallen leden van LT hebben deelgenomen aan ontwikkel- en evaluatiegroepen (zie Bijlage 6 voor een overzicht). Daarnaast hebben in verschillende sessies en rondes zowel DB en sectiebesturen van LT als individuele leden feedback gegeven op de voorstellen, en zich kunnen uitspreken over de (tussen)resultaten. Bij diverse gelegenheden zijn ook het SBL en het Platform VVVO geïnformeerd over het projectverloop, en is van hun feedback gebruikgemaakt.

Overzicht van uitgevoerde werkzaamheden

het BiT-project is tot stand gekomen in een samenwerkingsverband tussen LT en IVLOS. In het voorjaar van 2006 heeft het IVLOS, op verzoek van LT, een eerste projectvoorstel geschreven. Deze is door LT als subsidieaanvraag ingediend bij OCW. In de zomer van 2006 heeft OCW laten weten geïnteresseerd te zijn in het voorstel, maar alleen als uitvoering kon plaatsvinden onder coördinatie van SBL. Vervolgens is het voorstel herschreven, en als deelproject van een overkoepelend SBL-project opnieuw ingediend. In het najaar van 2006 is het voorstel door OCW geaccepteerd en de subsidieaanvraag goedgekeurd. Eind 2006 is door LT Ben van de Laar aangetrokken als projectmanager. Daarna is het voorstel door IVLOS en Ben van de Laar, in overleg met LT, uitgewerkt tot een Plan van Aanpak, dat is afgestemd met SBL.

In de periode van januari tot mei 2007 heeft IVLOS, in afstemming met het DB LT, de doelstellingen van het BiT-project afgebakend en gespecificeerd. Vervolgens is een inventarisatie gemaakt van relevante ontwikkelingen rond beroepsstandaarden en registratie bij andere beroepsgroepen. Op basis van deze resultaten is een werkplan opgesteld, dat is voorgelegd op de besturendag van LT op 21 april. Daar zijn de bestuursleden van alle talensecties geïnformeerd over de doelstellingen, uitgangspunten en werkwijze van het BiT-project, en hebben zij zich uitgesproken over de wenselijkheid en haalbaarheid van de voorgestelde aanpak. Hun commentaren zijn meegenomen in het definitieve werkplan in mei 2007.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

In de periode juni tot oktober 2007 hebben drie ontwikkelgroepen, onder coördinatie van het IVLOS, de concept-documenten voor het BiT-project uitgewerkt. Dat zijn respectievelijk: een set concept-beroepsstandaarden, een concept-registratieprocedure en een concept-professionaliseringsvoorstel. Iedere ontwikkelgroep is drie keer bijeen geweest om de voorstellen uit te werken; leden van sommige ontwikkelgroepen zijn tussentijds ook nog in subgroepen bijeen geweest. IVLOS heeft gezorgd voor de afstemming tussen de ontwikkelgroepen, afstemming met het DB van LT, afstemming met SBL, en met andere vakspecifieke verenigingen in vergelijkbare trajecten.

De resultaten van de ontwikkelgroepen waren beschikbaar op de Landelijke Studiedag van LT begin november 2007, en zijn vervolgens voorgelegd aan de sectiebesturen van LT. Parallel hieraan hebben in november en december 2007 tien talendocenten gewerkt met de beroepsstandaarden en de registratieprocedure. De resultaten van deze evaluatiepilot en de feedback uit de sectiebesturen zijn in januari-februari 2008 verwerkt in de concept-documenten. Tegelijkertijd is als pilot gewerkt aan een vakspecifieke versie van de beroepsstandaarden voor docenten Nederlands, samen met het expertisecentrum LEONED.

De aangepaste versies van beroepsstandaarden, registratieprocedure en professionaliseringsvoorstel zijn op 12 februari 2008 gepresenteerd en bediscussieerd op een SBL-conferentie en, na verdere aanpassing, op de ALV van LT op 15 maart. Na bespreking van de reacties van de ALV met prof.dr. Huub van den Bergh (bijzonder hoogleraar namens LT), zijn de beroepsstandaarden en de registratieprocedure nog op een aantal punten gewijzigd, vooral m.b.t. de toon, verantwoording en focus van de voorstellen. De definitieve conceptvoorstellen zijn op de LT Bestuursvergadering van 19 april besproken en door de meeste talensecties goedgekeurd. Een aantal verzoeken voor kleine aanpassingen zijn nog doorgevoerd in de beroepsstandaarden, registratieprocedure en professionaliseringsvoorstel, die te vinden zijn in de Bijlagen 1, 2 en 3. Van een aantal andere wensen en commentaren wordt in hoofdstuk 3, 4 en 5 aangegeven waarom zij voor de afronding van dit project (nog) niet ingewilligd konden worden. Een deel van deze punten zal zeker in een vervolgtraject een plek moeten krijgen, en maakt deel uit van de aanbevelingen in hoofdstuk 7.

Bijlage 5 bevat een overzicht van presentaties en discussierondes die in het kader van het BiT-project zijn georganiseerd, en van publicaties n.a.v. het BiT-project in LT Magazine.

Bijlage 6 bevat een lijst van alle deelnemers aan de ontwikkel- en evaluatiegroepen.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

2. Beschrijving van de achtergrond en omgeving

Maatschappelijk kader

Registratie en bevoegdheid

Registratie door beroepsgroepen is geen nieuw gegeven. Artsen, verpleegkundigen, advocaten, psychologen, tolken gebarentaal, en vele anderen, beschikken al jaren over beroepsregisters. 'Beroepsbeoefenaren' met de vereiste opleiding en aanstelling kunnen zich registreren mits zij, via gecertificeerde nascholingsactiviteiten, voldoende aan hun professionele ontwikkeling werken.

In het Nederlandse onderwijs zijn dergelijke registers de afgelopen jaren ontstaan voor schoolleiders (NSA), lerarenopleiders (VELON) en docenten Lichamelijke Opvoeding (KVLO).

Het Nederlands onderwijs kent een systematiek van bevoegdheden (met twee graden), die worden afgegeven na het afronden van een lerarenopleiding in het betreffende schoolvak. In principe kunnen in het regulier onderwijs alleen docenten worden aangesteld met een bij de functie passende bevoegdheid. In de praktijk komt als gevolg van het lerarentekort echter steeds vaker voor dat onbevoegde docenten in het onderwijs werkzaam zijn.

Er bestaan onderlinge verschillen tussen de curricula van de lerarenopleidingen in Nederland. Om toe te werken naar een gezamenlijke en gedeelde operationalisering van eindtermen, hebben de tweedegraads opleidingen de afgelopen jaren gewerkt aan een gezamenlijke 'Kennisbasis': het geheel aan (vakspecifieke en pedagogisch-didactische) kennisvereisten waarover de startbekwame leraar moet beschikken

Voor een aantal vakken buiten het reguliere onderwijs, en meer specifiek ook voor een aantal talen die onderdeel uitmaken van Levende Talen, bestaat in Nederland geen lerarenopleiding, en wordt daarmee ook geen formele lesbevoegdheid afgegeven. Sommige vakdocenten kennen echter hun eigen systematiek. Zo heeft de Beroepsvereniging van docenten NT2 een register van gecertificeerde docenten ingesteld (zie www.bvnt2.org).

Professionalisering

Iedere school voor regulier onderwijs bezit een professionaliseringsbudget. In principe heeft iedere docent recht op professionaliseringstijd ter grootte van 10% van zijn/haar aanstelling. In de praktijk betekent dit ongeveer 160u/j bij een voltijdse aanstelling. Tussen scholen bestaan grote verschillen in regulering en invulling van deze professionaliseringstijd. Op sommige scholen wordt van iedere docent een jaarlijks professionaliseringsplan verwacht, op andere scholen wordt de tijd en het budget alleen benut als de docent er nadrukkelijk om vraagt; op sommige scholen wordt een (groot) deel van de professionaliseringstijd door de schoolleiding ingevuld met vaak niet-vakspecifieke professionaliseringsactiviteiten, op andere scholen kunnen docenten of

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

secties hun eigen vakspecifieke professionaliseringstijd invullen; op sommige scholen mogen professionaliseringsactiviteiten alleen buiten schooltijd plaatsvinden, op andere ook daarbinnen. Feit is dat in veel gevallen de docent minder zeggenschap heeft over de invulling van zijn/haar professionaliseringstijd dan volgens de beroepsgroep zelf wenselijk zou zijn. Voor Levende Talen is dan ook een van de uitgangspunten van een registratieprocedure dat deze de docenten meer zeggenschap moet geven over hun eigen professionalisering, met meer focusmogelijkheden op vakspecifieke competenties.

De afgelopen jaren zijn verschillende instrumenten beschikbaar gekomen ter ondersteuning van de professionalisering van docenten. Het meest bekende generieke instrument is het competentieprofiel van de SBL (zie www.lerarenweb.nl, 2004). Dit wordt hieronder verder toegelicht. Specifiek voor talendocenten is enkele jaren geleden onder verantwoordelijkheid van SLO en NaB-MVT het docententaalportfolio ontwikkeld (zie www.europeestaalportfolio.nl). Dit portfolio is een zelfevaluatie-instrument van vakspecifieke bekwaamheden voor talendocenten. Het maakt onderscheid tussen taalvaardigheid (parallel aan het Europees Referentiekader (CEFR, 2002), vakkennis, vakdidactiek en socioculturele context. Naast een hulpmiddel voor zelfevaluatie bevat het docententaalportfolio een dossierfunctie en een overzicht van leerzame activiteiten per onderscheiden competentiedomein.

bekwaamheidseisen voor leraren

Als uitvloeisel van de Wet BIO¹ De SBL heeft in 2004 bekwaamheidseisen voor alle leraren VO en BVE geformuleerd. Deze eisen zijn onderverdeeld in zeven competentiegebieden (zie www.lerarenweb.nl) :

1. interpersoonlijk competentie;
2. pedagogisch competentie;
3. vakinhoudelijke en vakdidactische competentie;
4. organisatorische competentie;
5. competentie in samenwerking met collega's
6. competentie in samenwerking met de omgeving
7. competentie in reflectie en ontwikkeling.

¹ Wet op de beroepen in het onderwijs (2004). De wet regelt de vaststelling van bekwaamheidseisen voor onderwijsgeevenden en voor onderwijsgerelateerde werkzaamheden van ander personeel in de sectoren primair onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en educatie. Het wetsvoorstel regelt o.a. dat scholen beleid ontwikkelen voor het onderhouden van de bekwaamheid van hun personeel. Het wetsvoorstel maakt deel uit van een nieuw kwaliteitsstelsel voor het onderwijs.

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

OVERZICHT COMPETENTIES	MET LEERLINGEN	MET COLLEGA'S	MET OMGEVING	MET ZICHZELF
INTERPERSOONLIJK	1			
PEDAGOGISCH	2			
VAKINHOUDELIJK & DIDACTISCH	3	5	6	7
ORGANISATORISCH	4			

Een leraar die **vakinhoudelijk en didactisch competent** is, zorgt voor een krachtige leeromgeving in zijn klas of lessen. Hij helpt de leerlingen zich de culturele bagage eigen te maken die iedereen in de samenleving nodig heeft om volwaardig te kunnen functioneren.

De beroepsstandaarden voor talendocenten in het BiT-project zijn bedoeld als een vakspecifieke uitwerking van competentiegebied 3: *"Een leraar die vakinhoudelijk en didactisch competent is, zorgt voor een krachtige leeromgeving in zijn klas of lessen. Hij helpt de leerlinge zich de culturele bagage eigen te maken die iedereen in de samenleving nodig heeft om volwaardig te kunnen functioneren."* (bron: www.lerarenweb.nl). SBL heeft een Checklist, een Quickscan en een Feedbackscan ontwikkeld waarmee docenten zichzelf kunnen inschatten op de zeven competentiegebieden.

Internationaal kader

Ook in diverse Europese en Noord-Amerikaanse landen zijn standaarden ontwikkeld voor leraren en lerarenopleidingen. Sommige zijn zij bedoeld om de generieke en/of vakspecifieke eindtermen (en daarmee de startkwalificaties van docenten) van de lerarenopleidingen te regelen of in kaart te brengen. Andere maken onderdeel uit van een registratieprocedure voor docenten. De beroepsstandaarden en registratieprocedures die wij hebben geïnventariseerd, zijn steeds generiek van aard: vakspecifieke beroepsstandaarden en registratieprocedures voor talendocenten zijn wij niet tegengekomen.

Hieronder geven we een overzicht van enkele professionele standaarden en kwalificatiesystematieken voor docenten zoals die in het buitenland ontwikkeld zijn:

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

UK: professional standards for teachers

<http://www.tda.gov.uk/teachers/professionalstandards.aspx>

National Board for Professional Teaching Standards USA

<http://www.nbpts.org/>

Training and Development Agency for Schools UK

<http://www.tda.gov.uk/>

Teachernet UK

<http://www.teachernet.gov.uk/>

The Profile project

<http://www.lang.soton.ac.uk/profile/>

New Jersey World Languages Curriculum Framework

<http://www.state.nj.us/education/frameworks/worldlanguages/chap8.pdf>

EPostl ECML

http://www.ecml.at/mtp2/FTE/pdf/C3_Epostl_E.pdf

Eurydice 2006:

[Quality Assurance in Teacher Education in Europe](#)

Verantwoording van afwegingen in de oriëntatiefase van het BiT-project

In het kader van de afbakening van het BiT-project heeft de IVLOS-projectcoördinator gesprekken gevoerd met verschillende instanties en experts op het terrein van beroepsstandaarden en registratieprocedures, om daarmee zicht te krijgen op relevante expertise en ervaringen t.b.v. het BiT-project. Ook is gesproken met diverse stakeholders binnen LT en het talenonderwijs, om zicht te krijgen op mogelijke kansen en bedreigingen.

Na samenstelling van het IVLOS BiT-team hebben twee projectmedewerkers een inventarisatie gemaakt van relevante beroepsstandaarden, registratieprocedures en praktijkervaringen bij andere beroepsgroepen binnen en buiten het onderwijs. Deze zijn gerelateerd aan competentie 3 van de SBL-bekwaamheidseisen. Naast Nederlandse informatie is ook informatie verzameld van relevante ontwikkelingen elders in Europa. Bij de inventarisatie is ook de kennisbasis betrokken, d.w.z. de beoogde startkwalificaties aan het eind van de initiële opleiding.

Bij de oriëntatie en afbakening zijn de volgende vragen onderzocht:

- Hoe globaal of hoe specifiek worden de competenties beschreven?
- In welke mate wordt onderscheid gemaakt naar taal, schooltype en schoolniveau?

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

- Wat verstaan we wel en niet onder vakinhoudelijk en vakdidactisch?
- Is het relevant om verschillende competentieniveaus te onderscheiden, en kunnen die in de beroepsstandaarden en registratieprocedure zichtbaar worden?
- Hoe kan de registratieprocedure vormgegeven worden: kwantitatief-objectief en/of kwalitatief-relectief?
- Welke professionaliseringsactiviteiten zijn relevant om betrokken en gestimuleerd te worden?

Op basis van de oriëntatie op beroepsstandaarden en registratieprocedures in Nederland en daarbuiten zijn in het BiT-project een aantal afwegingen gedaan, in samenspraak met het DB van LT en met de SBL. Deze afwegingen zijn op de LT besturendag op 21 april 2007 met de leden van de sectiebesturen van LT besproken. Op basis daarvan zijn een aantal beslissingen genomen voor de invulling en uitvoering van het BiT-project, zoals uitgewerkt zijn in de hoofdstukken 3, 4 en 5 van deze rapportage.

Generiek vs. vakspecifiek

In overleg met SBL streeft het BiT-project niet naar aparte registratie van generieke competenties. Uitgangspunt van SBL is om de generieke competenties zo te formuleren dat ze bij vakspecifieke registratie nader ingevuld kunnen worden. Dit betekent dat een docent die zich wil laten registreren via LT, dit niet alleen doet mbt vakspecifieke, maar ook mbt generieke competenties. De "bewijsvoering", via typische praktijksituaties, reflectie op professionele ontwikkeling, nascholing enz. vindt dan waar mogelijk vakspecifiek plaats. Ofwel: ook bij generieke competenties kunnen de indicatoren vakspecifiek zijn.

Registratieniveaus

In afstemming met SBL zijn drie registratieniveaus uitgewerkt: een initieel register, een beroepsregister en een expertregister. Initieel en beroepsregister kun je vergelijken met de KVLO-systematiek, voor een expertregister zou je kunnen werken volgens de VELON-systematiek, die omvangrijker is, en meer eist van bewijsvoering en reflectie. Herregistratie kan plaatsvinden op hetzelfde niveau ("onderhoud") of naar het expertniveau ("groei").

Professionaliseringserkenning

Het is van belang dat registratie niet alleen plaatsvindt o.b.v. verzamelde punten bij nascholing en studiedagen, maar dat er voldoende ruimte is voor erkenning van methode- en lesontwikkeling, onderzoek en publicatie, intervisie en begeleiding enz. Daarbij zal de bewijsvoering bij de leraar zelf moeten liggen, zonder dat de procedure onnodig zwaar wordt. Op alle niveaus moeten professionaliseringsactiviteiten gekoppeld kunnen worden aan specifieke competenties.

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

De BiT-besturendag op 21 april 2007 en de eerste bijeenkomst van de ontwikkelgroepen Beroepsstandaarden en Registratie hebben de volgende specificatie- en selectievoorstellen opgeleverd:

- we gaan uit van ongeveer een beperkt aantal vakspecifieke beroepsstandaarden (wat doet een goede talendocent) die elk geconcretiseerd worden in enkele handelingseisen (wat moet een goede talendocent dus kunnen om aan deze beroepsstandaard te voldoen)
- vooralsnog maken we geen onderscheid naar taal, schooltype en schoolniveau; deze specificatie kan de docent zelf aanbrengen in de manier waarop hij laat zien dat hij aan de betreffende beroepsstandaard en handelingseisen voldoet
- vooralsnog maken we onderscheid in 3 niveaus van registratie: een basis- of initieel register (laagdrempelig; alleen kwantitatief), een beroepsregister (na ongeveer 4 jaar ervaring; deels kwantitatief, deels kwalitatief) en een expertregister (vooral kwalitatief)

De beroepsstandaarden richten zich in eerste instantie op het middelste niveau, de docent met ongeveer 4 jaar ervaring. In de ontwikkelgroepen zijn deze voorstellen vervolgens uitgewerkt. Het resultaat hiervan wordt gerapporteerd in de hoofdstukken 3, 4 en 5, en in de Bijlagen 1, 2 en 3.

Beroepskwaliteit en registratie in de media

Gedurende het BiT-project is een knipselmap bijgehouden van de aandacht die in de media besteed is aan beroepskwaliteit en registratie van docenten. Dit laat zien dat het thema het afgelopen jaar sterk in de belangstelling is komen te staan. Een kleine greep hieruit:

- 'De beroepseer is helemaal weg' (Vk, 27-3-07) Yvonne Doorduyn
- Meer kwaliteit voor de klas (Vk, 20-12-07): "Maar weinig leraren doen aan bijscholing of debat; liever trekken ze zich terug in hun lokaal." (Marc Vermeulen)
- Het wurgen van de trotse vakdocent (Vk, 30-11-07)
- "Mammoetscholen, boze en ongelukkige leraren, bestuurders met een meer dan vorstelijk salaris. Zonder een drastisch ander beleid dreigt de teloorgang van het voortgezet onderwijs." (Aleid Truijens, Vk)
- De school die 52 weken per jaar open is. (Frank Kalshoven; Vk, Het spel en de knikkers, 2007)
- Leraren moeten elkaar stimuleren (Trouw, 21 mei 2008). Harriët Zalm, interview met Annette Roeters, inspecteur-generaal voor het onderwijs.
- De leraar als semiprofessional (Vk, 19-4-08) Hans Wansink

Ter afsluiting van dit hoofdstuk een passend citaat uit de column van Hans Wansink:

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Maar hoe professioneel zijn de Nederlandse leraren eigenlijk? Professionele autonomie gaat bij andere intellectuele beroepen – denk aan advocaten, artsen of wetenschappers – samen met het intern bewaken van standaarden voor de uitoefening van het vak.

De professie adopteert op basis van die standaarden een beroepsethiek. In die ethiek heeft het welzijn van de cliënt de eerste prioriteit en de professionele beoefenaar is daarop aanspreekbaar. De echte professional is dan ook een zelfstandige ondernemer, al dan niet in een maatschap met collega's, die direct door zijn cliënten wordt betaald. Hij heeft geen baas. In de 19de eeuw gold dat ook voor schoolmeesters; dat zij ambtenaren zijn geworden, degradeert hen in feite tot semiprofessionals.

Het kennisintensieve karakter van zijn beroep brengt met zich mee dat de professional voortdurend de ontwikkelingen in zijn vak blijft volgen. In het buitenland spelen de universiteiten dan ook een grote rol in het opleiden en nascholen van docenten. In Nederland is die rol marginaal geworden, waardoor de meeste leraren ook in dit opzicht semiprofs zijn. Daar komt nog bij, dat leraren in een isolement opereren. Ze komen niet bij elkaar in de klas, ze hebben geen contact met relevante wetenschappers en hun organisaties houden zich niet bezig met het verhogen van het niveau van het beroep, maar met materiële belangenbehartiging.

Hans Wansink, "De leraar als semiprofessional" (de Volkskrant, 19-4-08)

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

3. Beroepsstandaarden voor talendocenten; beschrijving en verantwoording

De Beroepsstandaarden en Registratie in het Talenonderwijs (BiT) zijn ontwikkeld in opdracht van Levende Talen en in afstemming met het SBL. De **beroepsstandaarden** in deze rapportage (zie Bijlage 1) zijn uitgewerkt door een team van docenten uit en met feedback van diverse secties van Levende Talen, onder coördinatie van het IVLOS.

Registratie in BiT kent de volgende **doelen**:

- **het stimuleren van de professionele ontwikkelingsmogelijkheden** van de individuele talendocent en van de beroepsgroep als geheel;
- **het aantonen en borgen van kwaliteit** van de individuele talendocent en van de beroepsgroep als geheel.

De **beroepsstandaarden** beschrijven de vakspecifieke terreinen waarop een talendocent expertise bezit en zich verder dient te kunnen bekwamen. De beroepsstandaarden zijn *geen* beoordelingsinstrument, maar een indicatie van de expertisegebieden van de talendocent. Op ieder van de genoemde gebieden bezit een talendocent basisexpertise; de docent bepaalt en motiveert *zelf* op welke gebieden, en dus voor welke standaarden, hij/zij zich verder wil ontwikkelen. Om zich te kunnen registreren als talendocent, werkt een docent planmatig aan zijn/haar eigen professionele ontwikkeling, volgens de richtlijnen die zijn uitgewerkt in het document Registratieprocedure BiT (Bijlage 2).

De registratieprocedure is een **middel** om de professionaliseringsmogelijkheden, de professionaliseringsinhoud en de professionaliseringskwaliteit in handen van de beroepsgroep zelf te houden. Om zich te kunnen registreren en om geregistreerd te blijven, dienen docenten de ruimte en middelen te krijgen om zich te kunnen blijven professionaliseren op de hier door de beroepsgroep uitgewerkte standaarden.

Het document **Beroepsstandaarden Talendocent** (Bijlage 1) onderscheidt vier vakspecifieke domeinen: Vakkennis; Vakdidactiek; Evaluatie, feedback en coaching; (Culturele) Context. Op ieder domein zijn vier beroepsstandaarden geformuleerd, waarop iedere ervaren docent basisexpertise bezit. De standaarden beschrijven waaruit deze expertise kan bestaan. In het onderdeel '*Nadere uitwerking*' worden de beroepsstandaarden verder toegelicht. Voorbeelden van de manier waarop de expertise in de praktijk zichtbaar kan zijn, staan weergegeven als indicatoren. De indicatoren zijn geen beoordelingscriteria, maar zijn bedoeld om een concreet beeld te geven van de manier waarop beheersing van vakspecifieke expertise volgens de standaarden in de praktijk zichtbaar *kan* zijn.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

De indicatoren zijn ook bedoeld om docenten een idee te geven van praktijksituaties waarop zij zich professioneel kunnen ontwikkelen. In het document **Professionaliseringsactiviteiten** (zie Bijlage 3) zijn deze praktijksituaties verder uitgewerkt.

Verantwoording

De vakspecifieke beroepsstandaarden zijn een uitwerking van de vakinhoudelijke en didactische competenties (gebied 3) van de competentiematrix van SBL:

"Een leraar die vakinhoudelijk en didactisch competent is, zorgt voor een krachtige leeromgeving in zijn klas of lessen. Hij helpt zijn leerlingen zich de culturele bagage eigen te maken die iedereen in de samenleving nodig heeft om volwaardig te kunnen functioneren."

Dit wil niet zeggen dat een talendocent alleen binnen dit competentiegebied vakspecifiek functioneert: ook diens bekwaamheden op de andere competentiegebieden (interpersoonlijk, pedagogisch en organisatorisch; met leerlingen, met collega's, met de omgeving en met zichzelf) kennen deels een vakspecifieke invulling. Voor deze competentiegebieden zijn echter in het BiT-project geen afzonderlijke vakspecifieke bekwaamheden gedefinieerd.

domeinen

De vier vakspecifieke domeinen Vakkennis, Vakdidactiek, Evaluatie, feedback en coaching, en (Culturele) Context zijn tot stand gekomen in afstemming met de coördinatoren van de parallelle SBL-projecten. De BiT-ontwikkelgroep bleek in de praktijk goed met deze indeling uit de voeten te kunnen. De vierdeling is vooral bedoeld als hulpmiddel, zowel voor de ontwikkelgroepen als voor de docenten die de standaarden in de praktijk gebruiken. Wij erkennen dat er enige overlap is tussen de vier domeinen, en dat er wellicht ook nog andere vakspecifieke domeinen te formuleren zijn. Het feit dat ook de collega-vakverenigingen goed met deze vierdeling uit de voeten konden, bevestigt de opvatting dat de vier domeinen een werkbare indeling vormen voor de vakspecifieke competenties van een docent.

doelgroepen: schooltype

De beroepsstandaarden bestrijken in principe alle vormen van talenonderwijs in Nederland, van basisonderwijs tot hoger onderwijs, van vmbo tot vwo, en van regulier tot particulier/commercieel onderwijs. Toch heeft de ontwikkelgroep zich bij het formuleren van de beroepsstandaarden waar nodig in de eerste plaats gericht op de tweede- en eerstegraadsdocenten in het voortgezet onderwijs. Op deze doelgroep richt ook het competentieprofiel van SBL zich in de eerste plaats. Dat betekent dat docenten in andere onderwijscontexten en voor andere doelgroepen wellicht bepaalde voor hen relevante vakspecifieke bekwaamheden missen in deze beroepsstandaarden, en dat sommige van de hier geformuleerde beroepsstandaarden voor hen minder relevant zijn. In latere instantie kan overwogen worden of het nodig is om voor bepaalde doelgroepen specifieke varianten van deze beroepsstandaarden uit te werken.

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

doelgroepen: taalspecificiteit

Bij de ontwikkelgroep die de beroepsstandaarden heeft uitgewerkt, waren docenten betrokken van vele LT-secties. Er ontbrak echter deelname uit de sectie Nederlands. De ontwikkelgroep heeft ernaar gestreefd om de beroepsstandaarden te formuleren onafhankelijk van het specifieke vak of de specifieke taal waarin de docenten lesgeven. In de praktijk bleek dit voor de vreemde talen zeker mogelijk, maar leken de ontwikkelde standaarden een aantal competenties van docenten Nederlands onvoldoende te dekken. In afstemming met het expertisecentrum LEONED is vervolgens een voorlopig voorstel uitgewerkt voor docenten Nederlands (zie Bijlage 1.1), en voorgelegd aan de LT-sectie Nederlands. Dit voorstel wordt momenteel door een werkgroep vanuit de sectie Nederlands verder uitgewerkt.

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

4. Registratieprocedure; beschrijving en verantwoording

De Beroepsstandaarden en Registratie in het Talenonderwijs (BiT) zijn ontwikkeld in opdracht van Levende Talen en in afstemming met het SBL. De **registratieprocedure** in deze rapportage (zie Bijlage 2) is uitgewerkt door een team van docenten uit diverse secties van Levende Talen, onder coördinatie van het IVLOS.

Registratie in BiT kent de volgende **doelen**:

- **het stimuleren van de professionele ontwikkelingsmogelijkheden** van de individuele talendocent en van de beroepsgroep als geheel;
- **het aantonen en borgen van kwaliteit** van de individuele talendocent en van de beroepsgroep als geheel.

De **registratieprocedure** is een **middel** om de professionaliseringsmogelijkheden, de professionaliseringsinhoud en de professionaliseringskwaliteit in handen van de beroepsgroep zelf te houden. Om zich te kunnen registreren en om geregistreerd te blijven, dienen docenten de ruimte en middelen te krijgen om zich te blijven professionaliseren op terreinen en via activiteiten die door de eigen beroepsgroep van belang worden gevonden.

De procedure beoordeelt niet de vakspecifieke kwaliteiten van de docent op zichzelf, maar de *kwantiteit en kwaliteit* van de door de docent ondernomen *professionaliseringsactiviteiten*. Het uitgangspunt is dat iedere docent planmatig en bewust aan zijn vakspecifieke expertise dient te (kunnen) werken, en zich door deze inspanning ontwikkelt als professional.

In de registratieprocedure speelt, naast de meer objectieve criteria van bevoegdheid, aanstellingsomvang en uitvoering van erkende professionaliseringsactiviteiten, ook een meer subjectief criterium een rol, namelijk het monitoren van de eigen professionele ontwikkeling door het opstellen en evalueren van een beknopt werkplan.

In deze procedure ligt de focus:

- zowel op het stimuleren van de professionele ontwikkeling als op het aantonen daarvan;
- zowel op laagdrempeligheid als op uitdaging.

In de professionaliseringsactiviteiten zelf en in de evaluatie daarvan zit voor de docenten de uitdaging om te werken aan de eigen professionele ontwikkeling.

Het register voor talendocenten bestaat uit:

- een initieel- of **basisregister** voor alle (bevoegde) talendocenten met een minimum-onderwijsaanstelling;

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

- een **beroepsregister** voor bevoegde talendocenten die voldoen aan de voorgestelde professionaliseringsinspanning;
- een **expertregister** voor docenten die expert zijn op een relevant vakspecifiek terrein.

Verantwoording

Bij het tot stand komen van de registratieprocedure zijn een aantal afwegingen gemaakt die niet door alle LT-secties ondersteund konden worden. Deels is dit een gevolg van het feit dat LT zeer divers van samenstelling is, met secties die soms grote verschillen in doelgroep kennen. We proberen in deze paragraaf de gemaakte keuzes te onderbouwen.

bevoegdheid

In de ontwikkelgroep en in het LT-bestuur heeft discussie plaatsgevonden over de mogelijkheid en wenselijkheid om onbevoegde docenten toe te laten tot het (basis)register. Voor sommige LT-secties geldt dat er voor hun doeltaal in Nederland geen lerarenopleiding of bevoegdheid bestaat. Daarom is voor de docenten in deze talen een uitzondering opgenomen.

Ook is overwogen om voor te stellen onbevoegde docenten voor alle talen toe te laten tot het *basis*register. De afweging hierbij is dat deze docenten op die manier extra gestimuleerd worden om binnen vier jaar hun bevoegdheid te halen, zodat zij zich vervolgens kunnen aanmelden voor het beroepsregister. Een aantal LT-secties heeft bezwaar gemaakt tegen deze overweging. In de aanbevelingen voor vervolgactiviteiten stellen wij voor om de mogelijkheid en wenselijkheid van toelating van onbevoegde docenten tot het *basis*register toch nader te onderzoeken.

aanstellings- en professionaliseringsomvang

In de registratiecriteria wordt een minimum-aanstellingsomvang vastgelegd van 0,1 fte¹, en een minimum-professionaliseringsomvang van 40u per jaar. Er is niet voor gekozen om de professionaliseringsomvang te relateren aan de aanstellingsomvang (en dus van een docent met een fulltime aanstelling meer professionalisering te eisen dan van een docent met een kleine deeltijd-aanstelling). Het idee hierachter is dat docenten in principe 10% van hun tijd (160u/jaar bij een full-time aanstelling) aan professionalisering zouden moeten kunnen besteden. Hiervan reserveert deze registratieprocedure dus 40u voor vakspecifieke activiteiten. Ook voor docenten met een kleine aanstelling moet het mogelijk en realistisch zijn om 40u per jaar op uiteenlopende manieren aan hun professionele ontwikkeling te kunnen werken. Hierbij benadrukken we dat deze

¹ Vanzelfsprekend moeten docenten die als freelance-docent werkzaam zijn voor het equivalent van 0,1 fte per jaar, ook voor registratie in aanmerking kunnen komen.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

activiteiten niet alleen uit het volgen van nascholingscursussen bestaan, maar uit allerlei activiteiten die de professionele ontwikkeling van docenten bevorderen.

werkplan, evaluatie en reflectie

Toelating tot het beroepsregister is in de voorgestelde procedure niet alleen gekoppeld aan opleiding en bevoegdheid, aanstellingsomvang en professionaliseringsinspanning, maar ook aan een beperkte reflectie op de eigen ontwikkeling, in de vorm van het opstellen van een beknopt werkplan en het evalueren van de uitgevoerde professionaliseringsactiviteiten. Dit hangt direct samen met het uitgangspunt dat een professional in staat is om zijn eigen professionele ontwikkeling te sturen en vorm te geven. Daartoe is het van belang om overwogen keuzes te maken: *"aan welke bekwaamheden uit de beroepsstandaarden denk ik de komende jaren te zullen werken"*. In het kader van zo'n globaal werkplan kiest een docent vervolgens zijn professionaliseringsactiviteiten, en verantwoordt deze activiteiten voor zijn/haar functioneren als docent. Juist omdat de registratieprocedure niet alleen formele nascholingsactiviteiten erkent, maar ook andere activiteiten die aantoonbaar ten goede komen aan de ontwikkeling van een professional, is het belangrijk dat een docent kan motiveren hoe de betreffende activiteiten aan zijn/haar ontwikkeling bijdragen. Het BiT-project heeft hiermee juist de situatie willen voorkomen die zich bij veel andere geregistreerde beroepsgroepen voordoet, nl. dat registerleden zich soms inschrijven voor cursussen en conferenties om voldoende punten te kunnen verzamelen t.b.v. registratie, los van de relevantie van deze activiteiten voor hun werkpraktijk.

De voorgestelde registratieprocedure beoogt op geen enkele wijze de professionele kwaliteit van de registerdocenten zelf te evalueren; de procedure richt zich uitsluitend op de omvang en kwaliteit van de uitgevoerde professionaliseringsactiviteiten, en de door de docent gemotiveerde relevantie van deze activiteiten voor de persoonlijke professionele ontwikkeling. Dit betekent automatisch dat de registratiecommissie slechts een formele en geen inhoudelijke toetsing zal uitvoeren van het gerealiseerde werkplan. Het werkplan functioneert slechts als een inkadering van de t.b.v. de registratie voorgestelde professionaliseringsactiviteiten.

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

5. Advies over nascholingsprocedure en –aanbod; beschrijving en verantwoording

Professionaliseringsactiviteiten in deze rapportage (zie Bijlage 3) zijn uitgewerkt door een team van docenten uit diverse secties van Levende Talen, onder coördinatie van het IVLOS.

De **beroepsstandaarden** (Bijlage 1) beschrijven de vakspecifieke terreinen waarop een talendocent expertise bezit en zich verder dient te kunnen bekwamen. Op ieder van de genoemde gebieden bezit een talendocent basisexpertise; de docent bepaalt en motiveert zelf op welke gebieden, en dus voor welke standaarden, hij/zij zich verder wil ontwikkelen. Om te kunnen functioneren als talendocent, werkt een docent planmatig aan zijn/haar eigen professionele ontwikkeling. De **registratieprocedure** (Bijlage 2) is een **middel** om de professionaliseringsmogelijkheden, de professionaliseringsinhoud en de professionaliseringskwaliteit in handen van de beroepsgroep zelf te houden. Om zich te kunnen registreren en om geregistreerd te blijven, dienen docenten de ruimte en middelen te krijgen om zich te kunnen **professionaliseren** op de hier door de beroepsgroep uitgewerkte standaarden.

Het document **Professionaliseringsactiviteiten t.b.v. de registratieprocedure BiT** (Bijlage 3) geeft concrete voorbeelden van leerzame activiteiten op de vier vakspecifieke domeinen: Vakkennis; Vakdidactiek; Evaluatie, feedback en coaching; (culturele) Context. Het doel van het document is om docenten concrete ideeën te geven van professionaliseringsactiviteiten (kolom 2) die aansluiten bij de beroepsstandaarden (kolom 1). Ook geeft het document aan hoe een docent inzichtelijk kan maken wat hij/zij van de betreffende professionaliseringsactiviteiten geleerd heeft en/of wat de activiteit voor zijn/haar eigen ontwikkeling heeft betekend (kolom 3).

We onderscheiden de volgende soorten professionaliseringsactiviteiten:

- a. *Scholing formeel*, bij voorbeeld:
 - volgen van door LT erkende of te erkennen scholingsactiviteiten, cursussen of trainingen
 - deelnemen aan een door LT erkende of te erkennen studiedag
- b. *Materiaal ontwikkelen*, bijvoorbeeld:
 - ontwikkelen van taalspecifiek en/of vakspecifiek lesmateriaal of toetsmateriaal
 - ontwikkelen van taalspecifieke onderdelen in vakoverstijgende projecten
 - ontwikkelen van opdrachten voor nascholingsactiviteiten
- c. *Reflecteren op theorie en/of praktijk*, bijvoorbeeld:
 - bijhouden van een persoonlijk taal(didactisch) portfolio
 - lesobservatie door collega laten uitvoeren en daarop reflecteren
- d. *Actief deelnemen aan de beroepsgroep*, bijvoorbeeld:
 - actief deelnemen in een door de Levende Talen ingestelde en/of erkende commissie ten behoeve van vakontwikkeling
 - vervullen van een (bestuurs)functie binnen een vakspecifieke vereniging

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

- e. *Media/informatie bijhouden en toepassen, bijvoorbeeld:*
- Cultuuruitingen, kennis- en informatiebronnen in de doeltaal bijhouden en lezen, en daarvan verslag doen t.b.v. het eigen onderwijs en/of professionele ontwikkeling.
- f. *Begeleiding/scholing van anderen, bijvoorbeeld:*
- verzorgen van een lezing/workshop tijdens een door LT erkende studiedag
 - verzorgen van publicaties in door Levende Talen erkende vakbladen
 - uitvoeren van vakspecifieke begeleiding van vakcollega's
 - begeleiden van talendocenten in opleiding (LIO's/DIO's)
- g. *Overige professionaliseringsactiviteiten, d.w.z.:*
- alle vakspecifieke activiteiten die niet onder één van de hierboven genoemde categorieën vallen en door de docent als relevant gemotiveerd kunnen worden.

Erkenning van professionaliseringsactiviteiten

Erkenning van professionaliseringsactiviteiten vindt plaats door een registratiecommissie van LT, eventueel in afzonderlijke kamers vanuit de talensecties. Erkenning vooraf is mogelijk voor formeel nascholingsaanbod door erkende nascholingsinstellingen (zie a), bepaalde vormen van actieve deelname aan de beroepsgroep (zie d) en bepaalde vormen van begeleiding en scholing van anderen (zie f). Erkenning van andere professionaliseringsactiviteiten vindt plaats wanneer de docent zijn registratieverzoek aan de commissie voorlegt, door de verantwoording van de relevantie van de door hem/haar uitgevoerde activiteiten.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

6. Aanbevelingen aan collega-vakverenigingen

Tijdens het BiT-project is regelmatig afstemming geweest met het SBL en met andere vakverenigingen. Dit heeft ertoe geleid dat de opzet en uitwerking van de beroepsstandaarden en registratieprocedure voor talendocenten passen binnen het SBL-kader, en zijn overgenomen door verschillende collega-vakverenigingen. Het BiT-project, op zijn beurt, heeft dankbaar gebruik gemaakt van de standaarden en procedure zoals ontwikkeld door de KVLO (zie hst. 2).

het BiT-project heeft zowel inhoudelijk als procedureel een aantal ervaringen en aanbevelingen opgeleverd die relevant kunnen zijn voor collega-vakverenigingen. Deze worden in dit hoofdstuk beschreven. Daarnaast zijn natuurlijk de BiT-beroepsstandaarden (bijlage 1) en de BiT-registratieprocedure (Bijlage 2) voor collega-vakverenigingen beschikbaar als aanpasbare formats.

Inhoudelijke aanbevelingen

beroepsstandaarden

- Maak onderscheid in de vakspecifieke domeinen Vakkennis, Vakdidactiek, Evaluatie, feedback en coaching, en Context. Deze domeinen zijn zowel in het BiT-project als bij andere vakverenigingen een bruikbare indeling gebleken.
- Formuleer binnen de domeinen de standaarden zo concreet en beknopt mogelijk. Beperk je tot die vakspecifieke kerncompetenties die iedere vakdocent na vier jaar ervaring zou moeten en kunnen bezitten.
- Licht de standaarden nader toe, zodat voor docenten duidelijk is wat er onder verstaan wordt en hoe de betreffende expertise in de praktijk zichtbaar kan zijn. Maak vanaf dit niveau evt. onderscheid naar onderwijstype.

registratieprocedure

- Onderscheid drie niveaus: een basis- of kandidaatsregister (voor iedereen met een bevoegdheid en een aanstelling); een beroepsregister (voor kandidaten die voldaan hebben aan de professionaliseringseisen); en een expertregister (voor registerdocenten met aantoonbare expertise op een van de vakspecifieke domeinen).
- Stel het register open voor leden en niet-leden; overweeg of onder bepaalde voorwaarden ook niet-bevoegde docenten toegang kunnen hebben tot het basis- of kandidaatsregister.
- Focus bij registratie niet op doceer kwaliteit, maar op professionaliseringskwaliteit: opname in het register is een bewijs van zorgvuldige relevante professionalisering volgens de minimumeisen van de betreffende vakvereniging (en niet een bewijs t.b.v. de beoordeling van de vakspecifieke kwaliteiten zelf van de betreffende docent).

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

- Houd als vakvereniging de registratieprocedure in eigen hand, maar werk samen met collega-vakverenigingen (en SBL) voor de administratieve afhandeling.

professionaliseringsaanbod

- Erken niet alleen gecertificeerde nascholing als professionaliseringsactiviteit, maar ook andere zinvolle vakspecifieke ontwikkelingsactiviteiten (coaching, supervisie, publicatie, materiaal- en toetsontwikkeling enz.). Laat de kandidaat/registerdocent zelf de relevantie van de betreffende activiteit verantwoorden.

Procedurele aanbevelingen

- Betrek de doelgroep intensief bij het ontwikkeltraject, door leden van de vereniging een belangrijke taak te geven in de werkgroep(en). Biedt hen daarvoor een passende vergoeding.
- Betrek doelgroep en kaderleden vanaf het begin bij de doelstellingen en werkwijze van het project, en geef hen gelegenheid feedback te geven op het proces en de (tussen)resultaten. Het belang van standaarden en registratie is zeker niet voor iedereen vanzelfsprekend. Het is van groot belang om twijfels en voorbehouden aan nut en mogelijk onbedoeld gebruik van de standaarden en registratie serieus te nemen, en uitgebreid in de vereniging door te spreken.
- Zoek de publiciteit: publiceer met regelmaat in het verenigingsblad en op de verenigingswebsite; geef presentaties op studiedagen, organiseer meedenk- en inspraakbijeenkomsten.
- Leg de concept-standaarden en -procedure voor aan een representatieve groep docenten, en laat hen de registratieprocedure doorlopen. Evalueer de ervaren relevantie en uitvoerbaarheid, en verwerk de bevindingen in een volgende versie.
- Stem af met collega-vakverenigingen, maak gebruik van wat al ontwikkeld is, en sluit waar mogelijk aan bij het SBL-kader.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

7. Aanbevelingen en conclusie

Hoewel het BiT-project in juni 2008 is afgerond, is de ontwikkeling en implementatie van beroepsstandaarden en registratieprocedure voor talendocenten nog geenszins voltooid. Het doel van het BiT-project was om, aansluitend bij ontwikkelingen in het onderwijs, behoeften bij LT en ervaringen elders, een 'prototype' te ontwikkelen dat aanvaard kon worden door LT en dat als voorbeeld kon dienen voor collega-vakverenigingen.

Concreet had het project de volgende subopdrachten:

1. Ontwikkel concept-beroepsstandaarden o.b.v. vakinhoudelijke en vakdidactische competentieprofielen
2. Ontwikkel een concept-registratieprocedure
3. Adviseer over de ontwikkeling van een nascholingsaanbod en -procedure in relatie tot certificering
4. Draag zorg voor afstemming met en betrokkenheid van de doelgroep
5. Draag zorg voor pilotuitvoering en aanpassing
6. Draag zorg voor afstemming met en overdracht aan de andere vakverenigingen via het platform VVVO

De subopdrachten 1, 2 en 3 zijn concreet uitgewerkt in de Bijlagen 1, 2 en 3 van deze eindrapportage. Deze zijn aanvaard door het LT-bestuur op 19 april 2008, en vervolgens op verzoek van enkele secties nog verder aangepast.

Subopdracht 4 is uitgevoerd door te werken met ontwikkelgroepen van LT-leden (met deelname uit veel verschillende secties), door regelmatige presentatie- en feedbackbijeenkomsten binnen de vereniging, en door publicaties in LTM en op de LT-website. (zie Bijlage 5 en 6 voor een overzicht).

Subopdracht 5 is uitgevoerd via een pilotregistratie met 10 docenten (zie Bijlage 4) in november 2007, op basis waarvan de concept-standaarden en de concept-procedure verder zijn aangepast en uitgewerkt.

Subopdracht 6 is uitgevoerd door regelmatige informatie aan en afstemming met collega-vakverenigingen via de SBL-werkgroepen en het Platform VVVO. Deze eindrapportage wordt aan het SBL en alle betrokken en geïnteresseerde collega-vakverenigingen ter beschikking gesteld.

Aanbevelingen

Zoals gezegd beschouwen we de beroepsstandaarden, registratieprocedure en professionaliseringsmogelijkheden in deze eindrapportage als een *prototype*. Verschillende LT-secties hebben nog uiteenlopende wensen ten aanzien van verdere uitwerking van de resultaten, de afstemming met collega-vakverenigingen en SBL kan nog tot wijzigingsvoorstellen leiden, en verdere praktijkimplementatie zal ongetwijfeld nog

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

allerlei wensen tot aanpassing opleveren. Het is daarom van groot belang dat LT het initiatief blijft nemen om het BiT-project verder voort te zetten. Op basis van de bevindingen in dit project doen we daartoe hieronder een aantal aanbevelingen. Een deel van deze aanbevelingen vloeien voort uit de opmerkingen die door LT-secties gemaakt zijn bij de huidige beroepsstandaarden en registratieprocedure, maar binnen het BiT-project nog niet gerealiseerd konden worden.

1. **Begin concreet en laagdrempelig: stimuleer dat zo veel mogelijk talentdocenten zich kunnen en willen inschrijven in het Basisregister.**
 - a. Biedt als vereniging, in afstemming met SBL, de faciliteiten voor inschrijving. Eventueel zouden enkele LT-secties hierbij als 'voorhoede-pilot' kunnen dienen.
 - b. Biedt als vereniging concrete voordelen voor deze 'kandidaat-registerdocenten': korting op lidmaatschap, korting bij studiedagen, enz.
 - c. Maak basisregistratie gratis voor leden van LT, en beroepsregistratie veel goedkoper voor leden dan voor niet-leden.

2. **Investeer in PR en voorlichting en onderzoek over beroepsstandaarden en registratie, onder de doelgroep en leidinggevenden.**
 - a. Benadruk de professionaliseringsfunctie van de registratie, en voorkom dat registratie beschouwd of gebruikt wordt als een beoordelingsinstrument. Blijf dit in het vervolgtraject steeds evalueren.
 - b. Voer een draagvlakonderzoek uit onder een brede steekproef van talentdocenten, over de situaties waarin en de voorwaarden waaronder zij de beroepsstandaarden en de registratieprocedure een zinvolle ondersteuning vinden voor hun professionele ontwikkeling.

3. **Voorkom bureaucratische en administratieve rompslomp voor de doelgroep en de vereniging.** Houd de registratieprocedure voor docenten zo "licht" mogelijk. Werk samen met collega-vakverenigingen en SBL om de administratieve last voor de vereniging zo veel mogelijk te beperken. Blijf dit in het vervolgtraject steeds evalueren.

4. **Betrek de docenten in het Basisregister bij de verdere uitwerking en evaluatie van de standaarden en registratiecriteria.** Zorg dat de beroepsgroep medeverantwoordelijk is voor de beroepsstandaarden en zich eigenaar voelt van het register:
 - a. geef secties initiatief en ondersteuning om te werken aan taalspecifieke uitwerking van indicatoren en professionaliseringsactiviteiten (incl. in kaart brengen van nascholingsaanbod).
 - b. stel werkgroepen in voor schooltype-specifieke uitwerking van indicatoren en professionaliseringsactiviteiten (vmbo/mbo, havo/vwo, hbo, volwassenenonderwijs enz.)

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

- c. onderzoek per sectie de mogelijkheid/wenselijkheid om onder bepaalde voorwaarden ook niet-bevoegden toe te lasten tot het *basis*register.
 - d. ga in de praktijk na of de professionaliserings'eis' van 40u/jaar realistisch en voldoende substantieel is. Onderzoek per sectie de wenselijkheid en noodzaak om voor docenten met een zeer kleine aanstelling de professionaliseringsomvang te beperken, of te verdelen over een langere periode.
 - e. streef ernaar de beroepsstandaarden zo beknopt mogelijk te houden ('less is more'). Wellicht kunnen de huidige standaarden in het vervoltraject nog meer tot de kern worden teruggebracht, en kunnen huidige toevoegingen en uitwerkingen een zinvolle plek krijgen in bij de professionaliseringssuggesties.
5. **Zet de discussie voort over de functie van de standaarden.** Betreft het basiscompetenties waaraan iedere ervaren docent zou moeten en kunnen voldoen (zoals voorgesteld in deze eindrapportage), of zijn het slechts mogelijke indicaties voor professionele ontwikkeling?
 6. **Stel een Registratiecommissie in** die namens alle deelnemende secties nascholings- en overige professionaliseringsactiviteiten erkent en die de registratieprocedure verder in praktijk brengt, eventueel met specifieke 'kamers' per sectie. Ook kan de vereniging afwegen om per vaksectie een registratiecommissie in te stellen, mits daarbij voldoende onderlinge afstemming kan plaatsvinden.
 7. **Werk concreet samen met de lerarenopleidingen**, t.b.v. afstemming tussen beroepsstandaarden en kennisbases en t.b.v. nascholings- en professionaliseringsaanbod. Betrek hierbij zowel de ADEF en het ICL als het Platform Lerarenopleiders van Levende Talen en het Expertisecentrum MVT. Streef ook via de lerarenopleiding naar registratie in het Basisregister van zoveel mogelijk beginnende leraren bij het behalen van hun lesbevoegdheid.
 8. **Streef actief naar formele erkenning van registerdocenten.** Gebruik, samen met SBL en met andere vakverenigingen (via Platform VVVO), de registratieprocedure om (financiële) erkenning te verlangen bij OCW en VO-Raad voor registerdocenten, die hun professionele ontwikkeling serieus nemen:
 - a. tijd en middelen voor vakspecifieke professionalisering;
 - b. salariseffecten voor docenten in het Beroepsregister;
 - c. vanzelfsprekende erkenning van vakspecifieke registratie t.b.v. het bekwaamheidsdossier en functionerings- en beoordelingsgesprekken.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Conclusie

Het BiT-project heeft veel in beweging gebracht, binnen Levende Talen en daarbuiten. Voor een deel is dat een verdienste van het BiT-project zelf, voor een groot deel ook is dat het gevolg van de maatschappelijke discussie rond onderwijskwaliteit en leraarschap gedurende het afgelopen jaar. Eind 2006 had in onderwijsland (buiten de SBL en de pioniers van de KVLO) nog bijna niemand van registratie gehoord. In het rapport LeerKracht van de commissie Rinnooy Kan (eind 2007) komt de term registratie inmiddels maar liefst 54 keer voor. Ook het vakmanschap en de vakbekwaamheid van de docent hebben het afgelopen jaar in de media en de publieke discussie veel aandacht gekregen. Wat daarin steeds naar voren komt, is het belang dat docenten als professionals de kans nemen en krijgen om zichzelf te blijven ontwikkelen en professionaliseren, en daarmee bij te dragen aan de kwaliteit van hun beroep, hun vak, het onderwijs, de kenniseconomie en de maatschappij. Het BiT-team van het IVLOS heeft het een voorrecht gevonden om in opdracht van LT aan deze ontwikkeling een bijdrage te mogen leveren.

ter illustratie: persbericht van de Stichting Kennisnet; 27 mei 2008

Professionaliseringskanaal met crossmediale gereedschapskist

Multimediaal kanaal biedt leraar ontwikkelkansen

Vanaf begin 2009 kunnen docenten beschikken over een multimediale gereedschapskist die hen in staat stelt zichzelf te blijven ontwikkelen. Het kanaal zendt beelden van de professionals en hun beroepspraktijk uit via het digitale tv-kanaal Nederland-e, maar ook via internet en de publieke omroep (Nederland 1, 2 of 3). Het kanaal wil interactie tussen leraren op gang brengen en levert een constante bijdrage aan de verdere professionalisering van het leraarschap. Minister Plasterk juicht deze vernieuwing toe. 'Hiermee ontstaat een onafhankelijk en betrouwbaar platform ván, vóór en dóór docenten.'

De initiatiefnemers, Teleac/NOT, stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL), stichting Kennisnet en het Ruud de Moor centrum van de Open Universiteit Nederland, ontvingen van minister Plasterk van Onderwijs een aanloopsubsidie die garant staat voor de eerste vier jaren. Naar verwachting zal het kanaal in januari 2009 tijdens de Nationale Onderwijstentoonstelling (NOT) officieel worden gelanceerd.

Ondanks deze ontwikkelingen zijn nut, noodzaak en uitwerking van registratie binnen LT en daarbuiten nog beslist geen uitgemaakte zaak. Het is van groot belang om kritiek en bedenkingen serieus te blijven nemen en in het proces te blijven betrekken. Levende Talen kan dit doen indien zij, samen met haar leden en met andere vakverenigingen, het voortouw blijft nemen bij de verdere ontwikkeling en implementatie van beroepsstandaarden en registratie. Het breed in de doelgroep gedeelde uitgangspunt dat registratie de verantwoordelijkheid is van de beroepsgroep zelf en moet dienen om de professionele ontwikkeling van docenten te bevorderen, is daarbij de belangrijkste toetssteen.

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bijlagen

- 1. Vakspecifieke beroepsstandaarden Talendocent**
 - 1.1. Voorzet beroepsstandaarden docent Nederlands**
- 2. Registratieprocedure BiT**
- 3. Format voor nascholingsprocedure en –aanbod**
- 4. Pilot BiT: evaluatie aantoonbaarheid en werkbaarheid beroepsstandaarden**
- 5. Overzicht van presentaties en publicaties**
- 6. Overzicht van betrokken docenten in ontwikkel- en evaluatiegroepen**

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bijlage 1:

Vakspecifieke beroepsstandaarden Talendocent

De Beroepsstandaarden en Registratie in het Talenonderwijs (BiT) zijn ontwikkeld in opdracht van Levende Talen en in afstemming met het SBL. De beroepsstandaarden in dit document zijn uitgewerkt door een team van docenten uit en met feedback van diverse secties van Levende Talen, onder coördinatie van het IVLOS.

Registratie in BiT kent de volgende **doelen**:

- **het stimuleren van de professionele ontwikkelingsmogelijkheden** van de individuele talendocent en van de beroepsgroep als geheel;
- **het aantonen en borgen van kwaliteit** van de individuele talendocent en van de beroepsgroep als geheel.

De **beroepsstandaarden** beschrijven de vakspecifieke terreinen waarop een talendocent expertise bezit en zich verder dient te kunnen bekwamen. De beroepsstandaarden zijn geen beoordelingsinstrument, maar een indicatie van de expertisegebieden van de talendocent. Op ieder van de genoemde gebieden bezit een talendocent basisexpertise; de docent bepaalt en motiveert zelf op welke gebieden, en dus voor welke standaarden, hij/zij zich verder wil ontwikkelen. Om zich te kunnen registreren als talendocent, werkt een docent planmatig aan zijn/haar eigen professionele ontwikkeling, volgens de richtlijnen die zijn uitgewerkt in het document Registratieprocedure BiT.

De registratieprocedure is een **middel** om de professionaliseringsmogelijkheden, de professionaliseringsinhoud en de professionaliseringskwaliteit in handen van de beroepsgroep zelf te houden. Om zich te kunnen registreren en om geregistreerd te blijven, dienen docenten de ruimte en middelen te krijgen om zich te kunnen blijven professionaliseren op de hier door de beroepsgroep uitgewerkte standaarden.

Het document **Beroepsstandaarden Talendocent** onderscheidt vier vakspecifieke domeinen: Vakkenis; Vakdidactiek; Evaluatie, feedback en coaching; (Culturele) Context. Op ieder domein zijn vier beroepsstandaarden geformuleerd, waarop iedere ervaren docent basisexpertise bezit. De standaarden beschrijven waaruit deze expertise kan bestaan. In het onderdeel '*Nadere uitwerking*' worden de beroepsstandaarden verder toegelicht. Voorbeelden van de manier waarop de expertise in de praktijk zichtbaar kan zijn, staan weergegeven als indicatoren. De indicatoren zijn geen beoordelingscriteria, maar zijn bedoeld om een concreet beeld te geven van de manier waarop beheersing van vakspecifieke expertise volgens de standaarden in de praktijk zichtbaar *kan* zijn.

De indicatoren zijn ook bedoeld om docenten een idee te geven van praktijksituaties waarop zij zich professioneel kunnen ontwikkelen. In het document **Professionaliseringsactiviteiten** zijn deze praktijksituaties verder uitgewerkt.

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Vakspecifieke Beroepsstandaarden Talendocent

Na 4 jaar ervaring¹ in het Nederlandse onderwijs voldoet een talendocent² aan de volgende beroepsstandaarden:

Vakkennis

- 1. Een talendocent beheerst de doeltaal vloeiend in alle taalvaardigheden, minimaal op het eindniveau van zijn³ (beroeps)opleiding.**
- 2. Een talendocent heeft brede en actuele kennis van culturele en maatschappelijke ontwikkelingen en achtergronden van relevante doeltaallanden.**
- 3. Een talendocent heeft relevante vakspecifieke kennis voor het type onderwijs dat hij/zij verzorgt.**
- 4. Een talendocent is op de hoogte van relevante taaldidactische benaderingen, taalverwervingsprincipes en taalniveaubeschrijvingen.**

Vakdidactiek

- 5. Een talendocent ontwikkelt en verzorgt op basis van taalleerdoelen betekenisvolle, stimulerende en leerzame (series van) taalleeractiviteiten.**
- 6. Een talendocent organiseert zijn onderwijs zo dat de leerlingen actief en betekenisvol gebruik maken van de doeltaal. Hij/zij gebruikt daartoe ook zelf zo veel mogelijk de doeltaal.**
- 7. Een talendocent ontwikkelt en verzorgt onderwijs gericht op het geïntegreerd leren van taalvaardigheden.**
- 8. Een talendocent maakt kritisch gebruik van de leergang. Hij/zij selecteert en ontwikkelt gevarieerd, uitdagend en actueel taalmateriaal dat aansluit bij de leerdoelen en het individuele type leerling.**

¹ Deze beroepsstandaarden zijn zo veel mogelijk geformuleerd voor de volle breedte van het talenonderwijs in Nederland. Waar specificatie noodzakelijk was, is gekozen voor een focus op het VO. Daarom ook wordt gesproken over 'leerlingen'; overal waar 'leerlingen' staat, kan echter ook 'cursisten/studenten' gelezen worden.

² De beroepsstandaarden zijn ook zo veel mogelijk taalonafhankelijk geformuleerd. Voor het docenten van het schoolvak Nederlands is vooralsnog een aangepaste versie in ontwikkeling.

³ Overal waar sprake is van 'zijn', moet vanzelfsprekend ook 'haar' gelezen worden.

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Evaluatie, feedback en coaching

9. **Een talendocent heeft inzicht in het taalleerproces en het beheersingsniveau van de groep en van individuele leerlingen. Hij/zij kiest en gebruikt voor dat doel geschikte en betrouwbare taaltoetsen en evaluatievormen.**
10. **Een talendocent kan de keuze van ontwikkelde en gebruikte taalleeractiviteiten, leer- en toetsmaterialen verantwoorden.**
11. **Een talendocent richt evaluatie en feedback op zowel inhoud als vloeiendheid en correctheid van het taalgebruik van de leerlingen.**
12. **Een talendocent begeleidt de leerlingen tot taalgebruikers die de taal op hun niveau voor relevante praktische doelen kunnen gebruiken.**

(Culturele) context

13. **Een talendocent is vertrouwd met het dagelijks leven en werken in landen waar de doeltaal gebruikt wordt.**
14. **Een talendocent is zich ervan bewust dat taal een van de uitdrukkingvormen is van een bepaalde cultuur.**
15. **Een talendocent is zich bewust van de culturele, maatschappelijke en talige achtergrond en diversiteit van zijn leerlingen.**
16. **Een talendocent ontwikkelt en evalueert zijn onderwijs in afstemming met collega's, gericht op de integratie van en relatie tussen talen, cultuur en leefwereld.**

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Nadere uitwerking van de beroepsstandaarden

Nadere uitwerking van de beroepsstandaarden, t.b.v. keuze en planning van mogelijke professionaliseringsactiviteiten:

Vakkennis

1. **Een talendocent beheerst de doeltaal vloeiend in alle taalvaardigheden, minimaal op het eindniveau van zijn¹ (beroeps)opleiding.** Hij/zij beschikt over de noodzakelijke kennisbasis om planmatig te werken aan de verdere ontwikkeling van zijn taalvaardigheden.
2. **Een talendocent heeft brede en actuele kennis van culturele en maatschappelijke ontwikkelingen en achtergronden van relevante doeltaallanden.** Hij/zij past deze inzichten kritisch en bewust toe bij het inrichten van zijn onderwijs.
3. **Een talendocent heeft relevante vakspecifieke kennis voor het type onderwijs dat hij/zij verzorgt** (bij voorbeeld over fictie, vaktaal, grammatica, spelling, strategieën, schrijfdoelen, tekstsoorten, meertaligheid). Hij/zij past deze inzichten kritisch en bewust toe bij het inrichten van zijn onderwijs.
4. **Een talendocent is op de hoogte van relevante taaldidactische benaderingen, taalverwervingsprincipes en taalniveaubeschrijvingen.** Hij/zij past deze inzichten kritisch en bewust toe bij het inrichten van zijn onderwijs.

Indicatoren (handelingsvoorbeelden)

De talendocent ...

- kent zijn eigen taalvaardigheidsniveau volgens het Europees Referentiekader en werkt van daaruit gericht aan persoonlijke taalleerdoelen. (beroepsstandaard 1)
- gebruikt de taal in leefgemeenschappen waar de doeltaal gebruikt wordt: in alledaagse en professionele contacten in/met het doeltaalland; mondeling, schriftelijk en online. (1)
- leest/kijkt regelmatig boeken, films, kranten en actualiteitenprogramma's in de doeltaal, en is zich daarbij bewust van relevante inhoud, terminologie, taalgebruik, functionaliteit, morele en ethische dimensies voor zijn onderwijs. (1)
- kan zijn vakonderwijs toelichten en onderbouwen in de doeltaal. (1)
- houdt via de media actuele maatschappelijke, onderwijskundige en culturele ontwikkelingen bij uit relevante doeltaallanden. (2)
- stemt zijn cultureel-maatschappelijke kennisontwikkeling af op de leerdoelen, culturele achtergronden, niveau en belangstelling van zijn leerlingen. (2)
- beheerst de inzichten en terminologie van de doeltaal m.b.t. de relevante kennisgebieden op zo'n niveau dat hij/zij deze kennis kan toepassen bij het verzorgen van zijn onderwijs. (3)
- houdt actuele ontwikkelingen bij rond zijn vakgebied, en vormt zich een mening rond de relevantie van die ontwikkelingen voor zijn onderwijs. (4)
- leest vaktijdschriften en vakwebsites, ook in de doeltaal, en haalt daaruit relevante inzichten en ideeën voor zijn onderwijs en zijn eigen ontwikkeling. (4)

¹ Overall waar sprake is van 'zijn', moet vanzelfsprekend ook 'haar' gelezen worden.

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Vakdidactiek

5. **Een talendocent ontwikkelt en verzorgt op basis van taalleerdoelen betekenisvolle, stimulerende en leerzame (series van) taalleeractiviteiten.** Hij/zij houdt daarbij rekening met verschillende talige en culturele achtergronden, niveaus, leerstijlen en beroepsvoorbereidingen.
6. **Een talendocent organiseert zijn onderwijs zo dat de leerlingen actief en betekenisvol gebruik maken van de doeltaal.** Hij/zij gebruikt daartoe zelf zo veel mogelijk de doeltaal, en kan zijn taalgebruiksniveau variëren en aanpassen aan het begrips- en ontwikkelingsniveau van zijn leerlingen.
7. **Een talendocent ontwikkelt en verzorgt onderwijs gericht op het geïntegreerd leren van taalvaardigheden.** Daarbinnen helpt hij/zij de leerlingen met relevante grammaticale verschijnselen om te gaan en hun woordenschat te vergroten.
8. **Een talendocent maakt kritisch gebruik van de leergang. Hij/zij selecteert en ontwikkelt gevarieerd, uitdagend en actueel taalmateriaal dat aansluit bij de leerdoelen en het individuele type leerling.** Hij/zij maakt daarbij een verantwoorde keuze uit verschillende media.

Indicatoren (handelingsvoorbeelden)

De talendocent ...

- formuleert, verantwoordt en evalueert op groep en individu afgestemde taalleerdoelen voor de kortere en langere termijn. (5, 9)
- werkt samen met collega's, ook van andere (talen)secties, om taalleerdoelen, didactische aanpak en gebruikte materialen en activiteiten af te stemmen en verder te ontwikkelen. (5)
- maakt zijn leerlingen bewust van de wijze waarop ze een taal leren en hoe ze dat het beste kunnen aanpakken. (5)
- spreekt zo veel mogelijk de doeltaal en stimuleert in alle werkvormen de leerlingen ook om dat te doen. (6)
- stemt de ontwikkeling van activiteiten ook af op buitenschools leren, in de dagelijkse praktijk en/of in relevante doeltaallanden. (6)
- maakt verantwoorde keuzes uit verschillende didactische invalshoeken en werkvormen voor taalvaardigheidsonderwijs. (7)
- maakt verantwoorde keuzes uit verschillende didactische invalshoeken en werkvormen voor literatuur- en/of leesbevorderend onderwijs. (7)
- verzamelt en ontwikkelt eigen taalmateriaal gebaseerd op authentiek bronmateriaal dat aansluit bij de belangstelling, niveau en leerdoelen van zijn leerlingen. (8)
- maakt voor werkvormen en materialen gebruik van verschillende media, incl. ICT, en maakt daarbij praktisch en inhoudelijk verantwoorde keuzes. (8)

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Evaluatie, feedback en coaching

9. **Een talendocent heeft inzicht in het taalleerproces en het beheersingsniveau van de groep en van individuele leerlingen. Hij/zij kiest en gebruikt voor dat doel geschikte en betrouwbare taaltoetsen en evaluatievormen.** Op basis van toetsresultaten neemt hij/zij beslissingen over de inrichting en uitvoering van het onderwijs, en over de begeleiding van individuele leerlingen.
10. **Een talendocent kan de keuze van ontwikkelde en gebruikte taalleeractiviteiten, leer- en toetsmaterialen verantwoorden,** evalueren op hun effectiviteit voor de doelgroep, en waar nodig aanpassen.
11. **Een talendocent richt evaluatie en feedback op zowel inhoud als vloeienheid en correctheid van het taalgebruik van de leerlingen.** Hij/zij kiest de omvang, vorm en niveau van feedback en evaluatie zo dat die het taalleerproces van de leerlingen zo goed mogelijk bevorderen.
12. **Een talendocent begeleidt de leerlingen tot taalgebruikers die de taal op hun niveau voor relevante praktische doelen kunnen gebruiken.** Hij/zij begeleidt de leerlingen bij het zelfsturen van hun taalleerproces door hen feedback te geven die hun taalontwikkeling, taalinzicht en interesse voor taal en cultuur bevordert. Hij/zij bereidt de leerlingen voor op een zelfstandige voortzetting van hun taalontwikkeling buiten het onderwijs.

Indicatoren (handelingsvoorbeelden)

De talendocent ...

- ontwikkelt en gebruikt toetsen waarmee verschillende taalvaardigheden evenwichtig geëvalueerd worden. (9)
- ontwikkelt en gebruikt diagnostische toetsen met als doel het leerproces van de leerling te kunnen volgen en daar zijn onderwijs op af te stemmen. (9)
- kan het taalvaardigheidsniveau van de leerlingen relateren aan de niveaus van het Europees Referentiekader. (9)
- beoordeelt het taalleerproces van de leerlingen volgens een transparante en betrouwbare procedure. Hij/zij vergroot de objectiviteit van de beoordeling door zijn toetsen en oordelen met collega's te bespreken en indien gewenst meerdere beoordelaars in te schakelen. (9)
- gaat systematisch na wat het effect van activiteiten, leer- en toetsmaterialen is op de taalontwikkeling van zijn leerlingen en werkt op basis daarvan voortdurend en planmatig aan de verbetering van zijn onderwijs. (10)
- werkt samen met collega's, ook van andere (talen)secties, om taalleerdoelen, didactische aanpak en gebruikte materialen en activiteiten af te stemmen en verder te ontwikkelen. (10)
- geeft de leerlingen feedback op hun leerproces en leerresultaat, afgestemd op hun niveau en leerdoelen. (11)
- stimuleert en begeleidt de leerlingen om feedback te geven op taaluitingen van anderen en zorgt ervoor dat deze feedback constructief en bruikbaar is. (11)
- maakt leerlingen bewust van hun taalleerdoelen, taalniveau en taalontwikkeling, bij voorbeeld door een taalportfolio bij te laten houden. (12)
- laat leerlingen succes ervaren door op hun taalvaardigheidsniveau praktisch relevante activiteiten te laten uitvoeren. (12)
- maakt leerlingen bewust van het belang en nut van taal in de dagelijkse praktijk, de beroepspraktijk en het onderwijs. (12)

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

(Culturele) context

13. **Een talendocent is vertrouwd met het dagelijks leven en werken in landen waar de doeltaal gebruikt wordt.** Hij/zij kent relevante talige en culturele verwachtingen, behoeften en misverstanden in het contact tussen mensen uit de Nederlandse samenleving en het doeltaalgebied. Hij/zij maakt leerlingen hiermee vertrouwd, zodat zij begrijpen wat zij in contacten met mensen uit deze landen kunnen verwachten.
14. **Een talendocent is zich ervan bewust dat taal een van de uitdrukkingvormen is van een bepaalde cultuur.** Hij/zij herkent en begrijpt relaties tussen culturele context en taalgebruik, en maakt van daaruit de leerlingen vertrouwd met typische taaluitingen in relevante contexten.
15. **Een talendocent is zich bewust van de culturele, maatschappelijke en talige achtergrond en diversiteit van zijn leerlingen** en de mogelijke invloed daarvan op het leren van en de belangstelling voor taal en cultuur.
16. **Een talendocent ontwikkelt en evalueert zijn onderwijs in afstemming met collega's**, binnen de sectie, met andere talensecties en in vakoverstijgende contexten, gericht op de integratie van en relatie tussen talen, cultuur en leefwereld. Hij/zij is zich daarbij bewust van relevante politiek-maatschappelijke opvattingen over de positie en rol van zijn schoolvak in het onderwijs en de maatschappij.

Indicatoren (handelingsvoorbeelden)

De talendocent ...

- stimuleert leerlingen maatschappelijke en culturele overeenkomsten en verschillen tussen Nederland en doeltaalgebied te herkennen, begrijpen en ermee omgaan (13).
- stimuleert internationaliserings- en uitwisselingsprojecten en heeft een actieve rol in de organisatie daarvan. (13)
- maakt gebruik van 'native speakers' in het onderwijs, niet alleen als 'modeltaalspreker', maar ook als 'expert' van cultuur en dagelijks leven. (13, 14)
- ontwikkelt en gebruikt werkvormen en materialen waardoor leerlingen zich bewust worden van de relatie tussen taalgebruikssituaties en taalgebruiksvormen (terminologie, beleefdheid, alledaagsheid enz.). (14)
- maakt in het onderwijs gebruik van media uit het doeltaalgebied om deze verschillen en overeenkomsten te illustreren. (14)
- ontwikkelt opdrachten en voert deze uit die de leerlingen prikkelen om na te denken over hun eigen culturele opvattingen en gewoontes en die van de ander. Hij/zij bevordert daarbij ook het aanleren van een kritische houding t.o.v. stereotypen. (15)
- werkt samen met collega's om taalleerlijnen of vakoverstijgende opdrachten te ontwikkelen, en vorm te geven aan taalbeleid in de school. (16)

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bijlage 1.1

Voorzet Beroepsstandaarden docent Nederlands

Na 4 jaar ervaring¹ in het Nederlandse onderwijs voldoet een docent Nederlands² aan de volgende beroepsstandaarden:

Vakkennis

1. Een docent Nederlands beheerst het Nederlands in alle relevante schoolse en professionele vaardigheden, minimaal op het eindniveau van zijn³ (beroeps)opleiding.
2. Een docent Nederlands heeft brede en actuele kennis van de culturele en maatschappelijke ontwikkelingen en achtergronden in het Nederlands taalgebied.
3. Een docent Nederlands heeft relevante vakspecifieke kennis voor het type onderwijs dat hij/zij verzorgt.
4. Een docent Nederlands is op de hoogte van relevante taaldidactische en leesbevorderende benaderingen, taalontwikkelingstheorieën en taalniveaubeschrijvingen.

Vakdidactiek

5. Een docent Nederlands ontwikkelt en verzorgt op basis van taalleerdoelen betekenisvolle, stimulerende en leerzame (series van) taalleeractiviteiten.
6. Een docent Nederlands organiseert zijn onderwijs zo dat de leerlingen de taal actief en betekenisvol gebruiken.
7. Een docent Nederlands ontwikkelt en verzorgt onderwijs gericht op het leren van zowel taalvaardigheden als vakinhouden.
8. Een docent Nederlands maakt kritisch gebruik van de leergang. Hij/zij selecteert en ontwikkelt gevarieerd, uitdagend en actueel taalmateriaal dat aansluit bij de leerdoelen en het individuele type leerling.

¹ Deze beroepsstandaarden zijn zo veel mogelijk geformuleerd voor de volle breedte van het talenonderwijs in Nederland. Waar specificatie noodzakelijk was, is gekozen voor een focus op het VO. Daarom ook wordt gesproken over 'leerlingen'; overal waar 'leerlingen' staat, kan echter ook 'cursisten/studenten' gelezen worden.

² Deze beroepsstandaarden zijn een specificatie voor docenten Nederlands van de taalonafhankelijke Beroepsstandaarden Talendocent. Zij kunnen ook nader gespecificeerd worden voor bv. docenten Fries. Ook van de beroepsstandaarden Nederlands is een nadere uitwerking ontwikkeld. Deze is ter beschikking gesteld aan de werkgroep registratie van het Sectiebestuur Nederlands

³ Overal waar sprake is van 'zijn', moet vanzelfsprekend ook 'haar' gelezen worden.

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Evaluatie, feedback en coaching

9. **Een docent Nederlands heeft inzicht in het taalleerproces en het beheersingsniveau van de groep en van individuele leerlingen. Hij/zij kiest en gebruikt voor dat doel geschikte en betrouwbare toetsen en evaluatievormen.**
10. **Een docent Nederlands kan de keuze van ontwikkelde en gebruikte taalleeractiviteiten, leer- en toetsmaterialen verantwoorden.**
11. **Een docent Nederlands richt evaluatie en feedback op zowel inhoud als vloeiendheid en correctheid van het taalgebruik van de leerlingen.**
12. **Een docent Nederlands begeleidt de leerlingen tot taalgebruikers die de taal op hun niveau voor relevante praktische doelen kunnen gebruiken.**

(Culturele) context

13. **Een docent Nederlands is zich bewust van verschillen in talige en culturele verwachtingen, behoeften en opvattingen tussen mensen van verschillende achtergronden in de Nederlandse samenleving.**
14. **Een docent Nederlands is zich ervan bewust dat taal een van de uitdrukkingsvormen is van een bepaalde cultuur.**
15. **Een docent Nederlands is zich bewust van de culturele, maatschappelijke en talige achtergrond en diversiteit van zijn leerlingen.**
16. **Een docent Nederlands ontwikkelt en evalueert zijn onderwijs in afstemming met collega's, gericht op de relatie tussen taal, schoolsucces, cultuur en leefwereld.**

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bijlage 2: Registratieprocedure BiT

De Beroepsstandaarden en Registratie in het Talenonderwijs (BiT) zijn ontwikkeld in opdracht van Levende Talen en in afstemming met het SBL. De registratieprocedure in dit document is uitgewerkt door een team van docenten uit diverse secties van Levende Talen, onder coördinatie van het IVLOS.

Registratie in BiT kent de volgende **doelen**:

- **het stimuleren van de professionele ontwikkelingsmogelijkheden** van de individuele talendocent en van de beroepsgroep als geheel;
- **het aantonen en borgen van kwaliteit** van de individuele talendocent en van de beroepsgroep als geheel.

De **registratieprocedure** is een **middel** om de professionaliseringsmogelijkheden, de professionaliseringsinhoud en de professionaliseringskwaliteit in handen van de beroepsgroep zelf te houden. Om zich te kunnen registreren en om geregistreerd te blijven, dienen docenten de ruimte en middelen te krijgen om zich te blijven professionaliseren op terreinen en via activiteiten die door de eigen beroepsgroep van belang worden gevonden.

De procedure beoordeelt niet de vakspecifieke kwaliteiten van de docent op zichzelf, maar de kwantiteit en kwaliteit van de door de docent ondernomen professionaliseringsactiviteiten. Het uitgangspunt is dat iedere docent planmatig en bewust aan zijn vakspecifieke expertise dient te (kunnen) werken, en zich door deze inspanning ontwikkelt als professional.

In de registratieprocedure speelt, naast de meer objectieve criteria van bevoegdheid, aanstellingsomvang en uitvoering van erkende professionaliseringsactiviteiten, ook een meer subjectief criterium een rol, namelijk het monitoren van de eigen professionele ontwikkeling door het opstellen en evalueren van een beknopt werkplan.

In deze procedure ligt de focus:

- zowel op het stimuleren van de professionele ontwikkeling als op het aantonen daarvan;
- zowel op laagdrempeligheid als op uitdaging.

In de professionaliseringsactiviteiten zelf en in de evaluatie daarvan zit voor de docenten de uitdaging om te werken aan de eigen professionele ontwikkeling.

Het register voor talendocenten bestaat uit:

- een initieel- of **basisregister** voor alle (bevoegde) talendocenten met een minimum-onderwijsaanstelling;
- een **beroepsregister** voor bevoegde talendocenten die voldoen aan de voorgestelde professionaliseringsinspanning;
- een **expertregister** voor docenten die expert zijn op een relevant vakspecifiek terrein.

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Basisregister

Het register voor talendocenten kent een Basisregister, dat open staat voor *iedere docent met een lesbevoegdheid* een moderne (vreemde) taal, en voor docenten die kunnen aantonen een professioneel niveau te bezitten dat *vergelijkbaar* is met dat van de lesbevoegdheid.

Opname in het basisregister

Het basisregister staat open voor iedere leraar in een van de bij Levende Talen aangesloten talen:

- Arabisch
- Chinees
- Duits
- Engels
- Frans
- Fries
- Italiaans
- Nederlands
- Nederlandse gebarentaal
- NT2
- Russisch
- Spaans
- Turks

mits hij/zij in het bezit is van een in Nederland erkend diploma dat bevoegdheid verleent tot het geven van onderwijs in het betreffende vak.

Daarnaast voor leraren in die talen waarvoor in Nederland geen lerarenopleiding bestaat of lesbevoegdheid wordt verleend, mits hij/zij:

- een lesbevoegdheid op HO-niveau als talendocent uit het buitenland bezit, óf een voor het schoolvak relevant diploma HBO of WO bezit;
- én aantoonbaar kennis en vaardigheid van de doeltaal bezit op minimaal het eindniveau van de (leraren)opleiding in de betreffende taal.

Voor elke leraar geldt verder dat hij/zij:

- de beroepsstandaarden van Levende Talen onderschrijft
- een aanstelling als talendocent heeft van minimaal 0.1 fte
- een globaal werkplan heeft gemaakt voor zijn/haar vakspecifieke ontwikkeling voor een periode van 4 jaar.

Beroepsregister

Het beroepsregister voor talendocenten erkent en administreert de professionele kwaliteit van talendocenten die voldoen aan de inspanningsverplichting gesteld aan de *professionele ontwikkeling* van talendocenten. Deze ontwikkeling vindt plaats door professionaliseringsactiviteiten die aansluiten bij de door Levende Talen vastgelegde vakspecifieke beroepsstandaarden.

Voorwaarden voor opname in het beroepsregister

De docent overlegt aan de registratiecommissie een dossier waaruit blijkt dat de hij/zij:

- Minimaal twee jaar opgenomen is in het basisregister bij een aanstelling van minimaal 0.2 fte (of minimaal vier jaar bij een aanstelling van 0.1 – 0.2 fte) als talendocent.

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

- Gedurende een periode van vier jaar minimaal 40 uur per jaar aan professionaliseringsactiviteiten heeft besteed, in ten minste twee van de vier domeinen Vakken, Vakdidactiek, Evaluatie, feedback, coaching, en (Culturele Context).
- Voor de uitgevoerde vakspecifieke professionaliseringsactiviteiten kan aangegeven op welke van de vakspecifieke beroepsstandaarden de activiteit betrekking had, en op welke wijze de activiteit heeft bijgedragen aan diens beroepsuitoefening als talentdocent. De docent legt een aantoonbaar verband tussen deze activiteiten en het werkplan van de basisregistratieprocedure.
- Een globaal werkplan heeft gemaakt voor vakspecifieke professionalisering over de komende vier jaar, op ten minste twee van de vier domeinen van de beroepsstandaarden.

Continuering van registratie in het beroepsregister

De inschrijving in het beroepsregister geldt voor een periode van 4 jaar. Continuering kan plaatsvinden voor een periode van telkens 4 jaar onder dezelfde voorwaarden als gelden voor opname in het beroepsregister.

De verantwoordelijkheid voor de continuering ligt bij de kandidaat.

Professionaliseringsactiviteiten die in aanmerking komen

Professionaliseringsactiviteiten kunnen door Levende Talen worden erkend en als relevant aangemerkt als de activiteit/scholing aansluit bij de theorie en/of de praktijk van de vakspecifieke beroepsstandaarden zoals vastgelegd door Levende Talen, in de domeinen Vakken, Vakdidactiek, Evaluatie, feedback, coaching, en/of (Culturele Context).

Levende Talen reikt jaarlijks een overzicht aan van erkende professionaliseringsactiviteiten. Andere professionaliseringsactiviteiten kunnen eveneens als relevant worden beschouwd. Dit moet door de kandidaat gemotiveerd en door de registratiecommissie beoordeeld worden.

Soorten en voorbeelden van professionaliseringsactiviteiten

(zie ook bijlage "Professionaliseringsactiviteiten" waarin bij elke beroepsstandaard voorbeelden van professionaliseringsactiviteiten genoemd worden).

Levende Talen onderscheidt verschillende soorten professionaliseringsactiviteiten:

- g. *Scholing formeel*, bijvoorbeeld:
 - volgen van door Levende Talen erkende of te erkennen scholingsactiviteiten, cursussen of trainingen
 - deelnemen aan een door Levende Talen erkende of te erkennen studiedag
- h. *Materiaal ontwikkelen*, bijvoorbeeld:
 - ontwikkelen van taalspecifiek en/of vakspecifiek lesmateriaal of toetsmateriaal
 - ontwikkelen van taalspecifieke onderdelen in vakoverstijgende projecten
 - ontwikkelen van opdrachten voor nascholingsactiviteiten
- i. *Reflecteren op theorie en/of praktijk*, bijvoorbeeld:
 - bijhouden van een persoonlijk taal(didactisch) portfolio
 - lesobservatie door collega laten uitvoeren en daarop reflecteren
- j. *Actief deelnemen aan de beroepsgroep*, bijvoorbeeld:
 - actief deelnemen in een door de Levende Talen ingestelde en/of erkende commissie ten behoeve van vakontwikkeling
 - vervullen van een (bestuurs)functie binnen een vakspecifieke vereniging
- k. *Media/informatie bijhouden en toepassen*, bijvoorbeeld:

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

- Cultuuruitingen, kennis- en informatiebronnen in de doeltaal bijhouden en lezen, en daarvan verslag doen t.b.v. het eigen onderwijs en/of professionele ontwikkeling.
- i. *Begeleiding/scholing van anderen*, bijvoorbeeld:
 - verzorgen van een lezing/workshop tijdens een door LT erkende studiedag
 - verzorgen van publicaties in door Levende Talen erkende vakbladen
 - uitvoeren van vakspecifieke begeleiding van vakcollega's
 - begeleiden van talendocenten in opleiding (LIO's/DIO's)
- g. *Overige professionaliseringsactiviteiten*, d.w.z.:
 - alle activiteiten die niet onder één van de hierboven genoemde categorieën vallen en door de registratiecommissie erkend en relevant bevonden worden.

Honorering en verdeling van professionaliseringsactiviteiten

De docent verdeelt de 160u professionalisering over ten minste twee van de hierboven genoemde professionaliseringsactiviteiten (a t/m g), en over ten minste twee van de vier domeinen, volgens het opgestelde werkplan. Hiertoe zijn formats beschikbaar.

Expertregister

Het beroepsregister voor talendocenten kent ook een Expertregister, bestemd voor ervaren talendocenten die in een of meer van de vier domeinen van de vakspecifieke beroepsstandaarden (Vakkennis, Vakdidactiek, Evaluatie, feedback, coaching, en (Culturele) Context) een expertise hebben ontwikkeld die de expertise zoals geformuleerd in het beroepsregister duidelijk overstijgt. Deze expertise moet aantoonbaar ten dienste komen van de persoonlijke beroepsuitoefening van de betreffende docent en/of van diens collega's/instelling.

Opname in het expertregister

De docent overlegt aan de Registratiecommissie een dossier waaruit blijkt dat hij/zij:

- ten minste vier jaar geregistreerd staat in het beroepsregister
- een werkplan heeft gemaakt waarin aangegeven is op welke vakspecifieke beroepsstandaard(en) de kandidaat zich ontwikkelt tot expert
- een dossier heeft bijgehouden, waarin de bewijsstukken (certificaten, evaluaties, feedback, voorbeelden van ontwikkelwerk, enz.) zitten die aantonen dat de kandidaat zich door middel van uiteenlopende professionaliseringsactiviteiten ontwikkeld heeft tot expert op het terrein van de betreffende beroepsstandaard(en), en die aantonen hoe deze expertise ten goede komt aan de professionele beroepsuitoefening van de kandidaat en/of diens collega's/instelling.
- een assessment, portfoliogesprek of criteriumgericht interview kan deel uitmaken van de procedure. Daarin wordt getoetst of de docent zich in voldoende mate heeft ontwikkeld als expert op de betreffende beroepsstandaard(en)

NB: het expertregister staat open voor zowel eerstegraads- als tweedegraadsdocenten.

Continuering van registratie in het expertregister

De inschrijving in het expertregister geldt voor een periode van 4 jaar. Continuering kan plaatsvinden voor een periode van telkens 4 jaar onder vergelijkbare voorwaarden als de hierboven bij *Opname* genoemde.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Registratiecommissie "Beroepsregister Talendocent"

Leven Talen stelt een zogenaamde registratiecommissie "Beroepsregister Talendocent". Deze commissie kan desgewenst bestaan uit een aantal vakspecifieke `kamers`, onder verantwoordelijkheid van de vaksecties. De commissie beoordeelt:

- welk professionaliseringsaanbod als relevant aangemerkt kan worden.
- of het dossier de vereiste bewijsstukken en reflecties of evaluatie bevat.
- of een docent kan worden ingeschreven in het Beroepsregister Talendocent.
- of een docent na 4 jaar een verlengde inschrijving ontvangt.

Daarnaast wijst de registratiecommissie in individuele gevallen expertkringen aan, die uitspraak doen over toelating van individuele docenten tot het expertregister.

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bijlage 3: Format voor nascholingsprocedure en –aanbod

Professionaliseringsactiviteiten t.b.v. de registratieprocedure BiT

IVLOS, Universiteit Utrecht, in opdracht van Levende Talen

De Beroepsstandaarden en Registratie in het Talenonderwijs (BiT) zijn ontwikkeld in opdracht van Levende Talen en in afstemming met het SBL. De Professionaliseringsactiviteiten in dit document zijn uitgewerkt door een team van docenten uit diverse secties van Levende Talen, onder coördinatie van het IVLOS.

Registratie in BiT kent de volgende **doelen**:

- **het stimuleren van de professionele ontwikkelingsmogelijkheden** van de individuele talendocent en van de beroepsgroep;
- **het aantonen en borgen van kwaliteit** van de individuele talendocent en van de beroepsgroep als geheel.

De **beroepsstandaarden** beschrijven de vakspecifieke terreinen waarop een talendocent expertise bezit en zich verder dient te kunnen bekwamen. Op ieder van de genoemde gebieden bezit een talendocent basisexpertise; de docent bepaalt en motiveert zelf op welke gebieden, en dus voor welke standaarden, hij/zij zich verder wil ontwikkelen. Om te kunnen functioneren als talendocent, werkt een docent planmatig aan zijn/haar eigen professionele ontwikkeling. De **registratieprocedure** is een **middel** om de professionaliseringsmogelijkheden, de professionaliseringsinhoud en de professionaliseringskwaliteit in handen van de beroepsgroep zelf te houden. Om zich te kunnen registreren en om geregistreerd te blijven, dienen docenten de ruimte en middelen te krijgen om zich te kunnen **professionaliseren** op de hier door de beroepsgroep uitgewerkte standaarden.

Het document **Professionaliseringsactiviteiten t.b.v. de registratieprocedure BiT** geeft concrete voorbeelden van leerzame activiteiten op de vier vakspecifieke domeinen: Vakkennis; Vakdidactiek; Evaluatie, feedback en coaching; (culturele) Context. Het doel van het document is om docenten concrete ideeën te geven van professionaliseringsactiviteiten (kolom 2) die aansluiten bij de beroepsstandaarden (kolom 1). Ook geeft het document aan hoe een docent inzichtelijk kan maken wat hij/zij van de betreffende professionaliseringsactiviteiten geleerd heeft en/of wat de activiteit voor zijn/haar eigen ontwikkeling heeft betekend (kolom 3).

We onderscheiden de volgende soorten professionaliseringsactiviteiten:

- Scholing formeel (cursussen/trainingen/studiedagen etc)
- Materiaal ontwikkelen
- Reflecteren op theorie en/of praktijk
- Actief deelnemen
- Media/informatie bijhouden en toepassen
- Anderen begeleiden/scholen

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Beroepsstandaard	Welke activiteiten kan een taaldocent ondernemen om te werken aan (zijn/haar ontwikkeling op) de beroepsstandaarden?	Hoe kan een docent <i>inzichtelijk maken</i> dat hij/zij gewerkt heeft aan zijn/haar professionele ontwikkeling?
<p>Vakkennis</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een talendocent beheerst de doeltaal vloeiend in alle taalvaardigheden, minimaal op het eindniveau van zijn¹ (beroeps)opleiding. 2. Een talendocent heeft brede en actuele kennis van culturele en maatschappelijke ontwikkelingen en achtergronden van relevante doeltaallanden. 3. Een talendocent heeft relevante vakspecifieke kennis voor het type onderwijs dat hij/zij verzorgt. 4. Een talendocent is op de hoogte van relevante taaldidactische benaderingen, taalverwervingsprincipes en taalniveaubeschrijvingen. 	<p>Scholing formeel bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - met regelmaat trainingen en cursussen volgen om taalvaardigheden te trainen en taal- en cultuurspecifieke en vakdidactische kennis te verwerven (bijv. in land van de doeltaal, online) - deelnemen aan congressen in (land van de) doeltaal (1 t/m 4) - coaching door native speakers, b.v. door iemand van een bevriende school of opleiding (1) <p>Ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - (materiaal uit) een training of cursus omzetten in direct bruikbaar materiaal (3, 4) - schriftelijk verslag doen van en discussiëren met de taalsectie over inhoud en/of leerresultaten van een training of cursus die men heeft gevolgd (3, 4) - leerlijnen ontwikkelen (1 t/m 4) - materiaal afstemmen op nieuwe exameneisen, richtlijnen of eindtermen (4, 10) <p>Reflecteren op theorie en praktijk</p> <ul style="list-style-type: none"> - jaarlijks invullen van een reflectie- of ontwikkelformulier over eigen vakkennis (1 t/m 4) - video-opnames laten maken van lessen en reflecteren op sterke en zwakke punten op het gebied van vakkennis (1 t/m 4) - lesobservatie met vakgenoten (ook andere taalsecties) (1 t/m 4) - 360° feedback (van leerlingen, collega's, leidinggevenden) (1 t/m 4) - regelmatig eigen taalvaardigheidniveau vaststellen volgens het Europees Referentiekader en van daaruit persoonlijke taalleerdoelen formuleren (1) 	<p>Scholing formeel bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ certificaat of andersoortig bewijs van scholing ▪ schriftelijk verslag van inhoud en/of leerresultaten van gevolgde scholing ▪ verslag van discussie met de taalsectie n.a.v. inhoud en/of leerresultaten van gevolgde scholing ▪ video-opname van een les waaruit blijkt dat je de doeltaal (meer) consequent in de les gebruikt en leerlingen stimuleert dit ook te doen <p>Ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ontwikkelde materialen plus verantwoording ▪ voorbeeld van hoe je het ontwikkelde materiaal gebruikt hebt <p>Reflecteren op theorie en praktijk</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ schriftelijke of andere bewijzen van de reflecties en/of feedback ▪ voorbeeld van wat de reflectie/ feedback opgeleverd heeft ▪ opname van een feedbackgesprek

¹ Overall waar sprake is van 'zijn', moet vanzelfsprekend ook 'haar' gelezen worden.

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

	<p>Actief deelnemen</p> <ul style="list-style-type: none"> - actief lidmaatschap van kennisnet community, VLLT of iets soortgelijks (1 t/m 4) - regelmatig de doeltaal gebruiken /spreken met native speakers (1, 2) - actief deelnemen aan overleg met taalsecties, zowel binnen de school als daarbuiten - actief deelnemen aan projecten van andere instellingen (hbo's, universiteiten, consortia van scholen, enz.) (2, 3, 4) - de taal gebruiken in leefgemeenschappen waar de doeltaal gebruikt wordt: in alledaagse en professionele contacten in/met het doeltaalland; mondeling, schriftelijk en online (1) - vakinhoudelijk en vakdidactisch handelen toelichten in de doeltaal en met argumentatie onderbouwen (1) <p>Media/informatie bijhouden</p> <ul style="list-style-type: none"> - actueel (schriftelijk of geluid- en beeldmateriaal) materiaal uit kranten, websites of vergelijkbare bronnen bijhouden (2,3) - een artikel uit een vakblad of wetenschappelijk krantenartikel in bespreking brengen tijdens een sectiebijeenkomst (3, 4) - een databank opzetten, bijv. met lesplannen of met verslagen van studiedagen, interessante Internetlinks die in les gebruikt kunnen worden (3) - vaktijdschriften bijhouden (1 t/m 4) - literatuur lezen over nieuwe inzichten over talenonderwijs en/of (tweede) taalverwerving (3, 4) - literatuur in de doeltaal lezen (1, 2) - regelmatig boeken, films, kranten en actualiteitenprogramma's in de doeltaal lezen/kijken (1, 2) - via de media actuele maatschappelijke en culturele ontwikkelingen bijhouden uit het doeltaalgebied (2) - actuele ontwikkelingen bijhouden rond zijn vakgebied (4) <p>Anderen begeleiden/scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> - presentatie of workshop verzorgen in de doeltaal (1, 3, 4) 	<p>Actief deelnemen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bewijs van lidmaatschap of deelname ▪ beschrijving van uitgevoerde activiteiten ▪ beschrijving van resultaten van uitgevoerde activiteiten ▪ band/video-opname van gesprek met native speaker <p>Media/informatie bijhouden</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ resultaten van de gelezen informatie of gebruikte media, zoals lesbeschrijving, lesmateriaal/ opdrachten, artikel, databank, etc. ▪ film- of boekbespreking in de doeltaal ▪ video-opname, lesplan of evaluatie waaruit blijkt dat hij gebruik maakt van opgedane kennis en inzichten m.b.t. vaktaal, fictie, jongerentaal, grammatica, spelling, strategieën, schrijfdoelen, tekstsoorten, tekstanalyses enz. in zijn lessen. <p>Anderen begeleiden/scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ evaluaties van deelnemers aan workshop ▪ verslag/reflectie van iemand die je begeleid hebt ▪ video-opname van de presentatie die je verzorgd hebt
--	---	--

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Beroepsstandaard	Welke activiteiten kan een taaldocent ondernemen om te <i>werken aan</i> (zijn/haar ontwikkeling op) de beroepsstandaarden?	Hoe kan een docent <i>inzichtelijk maken</i> dat hij/zij gewerkt heeft aan zijn/haar professionele ontwikkeling?
<p>Vakdidactiek</p> <p>5. Een talendocent ontwikkelt en verzorgt op basis van taalleerdoelen betekenisvolle, stimulerende en leerzame (series van) taalleeractiviteiten.</p> <p>6. Een talendocent organiseert zijn onderwijs zo dat de leerlingen actief en betekenisvol gebruik maken van de doeltaal.</p> <p>7. Een talendocent ontwikkelt en verzorgt onderwijs gericht op het geïntegreerd leren van taalvaardigheden.</p> <p>8. Een talendocent maakt kritisch gebruik van de leergang. Hij/zij selecteert en ontwikkelt gevarieerd, uitdagend en actueel taalmateriaal dat aansluit bij de leerdoelen en het individuele type leerling.</p>	<p>Scholing formeel</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ deelnemen aan vakdidactische scholing/cursussen etc. in Nederland of land van de doeltaal (5 t/m 8) <p>Ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - materialen of werkvormen ontwikkelen die recht doen aan verschillen tussen de leerlingen (bijvoorbeeld voor meerbegaafde, dyslectische, zwakke taalleerders, verschillende leerstijlen en belangstellingen). (5, 6) - materialen of werkvormen ontwikkelen waarmee leerlingen bewust worden van de wijze waarop ze een taal leren en hoe ze dat het beste aan kunnen pakken (5, 6, 7) - vakoverstijgende projecten met collega's ontwikkelen (7, 8, 16) - nieuwe leerlijn ontwikkelen (met collega's) (5, 7, 16) - binnen bestaande leerlijnen aanvullende taalopdrachten ontwikkelen en uitvoeren (5, 8) - taken ontwikkelen met een link met actuele ontwikkelingen in het onderwijs, bijv. ERK (6, 7) - aanvullend materiaal bij de taalmethode ontwikkelen dat aansluit bij de behoeftes van de leerlingen (8) - op groep en individu afgestemde taalleerdoelen formuleren en evalueren (5, 6, 8) - (geïntegreerde) werkvormen uit verschillende invalshoeken bewust kiezen en gebruiken t.b.v. het taalvaardigheidsonderwijs, het literatuur- en/of leesbevorderend onderwijs. (7) - eigen taalmateriaal verzamelen en ontwikkelen, gebaseerd op authentiek bronmateriaal dat aansluit bij de belangstelling, niveau en leerdoelen van de leerlingen. (8) - gebruik maken van verschillende media, incl. ICT en de keuzes hierin praktisch en inhoudelijk verantwoorden (8) 	<p>Scholing formeel bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ certificaat of andersoortig bewijs van scholing ▪ schriftelijk verslag van inhoud en/of leerresultaten van gevolgde scholing ▪ verslag van discussie met de taalsectie n.a.v. inhoud en/of leerresultaten van gevolgde scholing ▪ video-opname van een les waaruit blijkt dat je de opgedane vakdidactische ideeën in de les gebruikt <p>Ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ontwikkelde materialen zelf ▪ voorbeeld van hoe je het ontwikkelde materiaal gebruikt hebt in je les ▪ voorbeelden van leerlingmateriaal waaruit blijkt hoe activiteiten zijn uitgevoerd

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

	<p>Reflecteren op theorie of praktijk</p> <ul style="list-style-type: none"> - intervisie met collega's doen over taallessen en taalonderwijs (5 t/m 8) - logboek bijhouden (5 t/m 8) - <i>action research</i> ondernemen in de klas (5 t/m 8) <p>Actief deelnemen</p> <ul style="list-style-type: none"> - actief deelnemen aan Community, online Community of Practice, binnen of buiten school, bijv. kennisnet, Intranet (5 t/m 8, 16) - samenwerken met andere docenten van eigen of andere school aan project of studie 5 t/m 8, 16) - actief deelnemen aan Levende Talen Studiedag, Good Practice dagen of conferentie in land van de doeltaal, enz. 5 t/m 8, 16) <p>Media/informatie bijhouden</p> <ul style="list-style-type: none"> - bijhouden van vakliteratuur en vaktijdschriften over vakdidactiek en leerprocessen- zowel op papier als online (7, 8) <p>Anderen begeleiden/scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> - workshop verzorgen over door jou ontwikkeld vakdidactisch materiaal - uitvoeren van een vakspecifieke begeleidingstaak m.b.t. vakcollega's - begeleiden van taaldocenten in opleiding (LIO's/DIO's) 	<p>Reflecteren op theorie en praktijk</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ schriftelijke of andere verslagen van de reflecties en/of feedback ▪ voorbeeld van wat de reflectie/ feedback opgeleverd heeft ▪ opname van een feedbackgesprek <p>Actief deelnemen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bewijs van lidmaatschap of deelname ▪ voorbeelden van eigen bijdrage aan Community ▪ beschrijving van resultaten van (mede) door jou ontwikkeld project ▪ verslag van bijdrage aan studiedag of workshop <p>Media/informatie bijhouden</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ resultaten van de gelezen informatie of gebruikte media, zoals gepubliceerd artikel, lesbeschrijving, lesmateriaal/ opdracht etc. <p>Anderen begeleiden/scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ evaluaties van deelnemers ▪ verslag/reflectie van iemand die je begeleid hebt ▪ video-opname van een presentatie die je verzorgd hebt

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Beroepsstandaard	Welke activiteiten kan een taaldocent ondernemen om te <i>werken aan</i> (zijn/haar ontwikkeling op) de beroepsstandaarden?	Hoe kan een docent <i>inzichtelijk maken</i> dat hij/zij gewerkt heeft aan zijn/haar professionele ontwikkeling?
<p>Evaluatie, feedback en coaching</p> <p>9. Een talendocent heeft inzicht in het taalleerproces en het beheersingsniveau van de groep en van individuele leerlingen. Hij/zij kiest en gebruikt voor dat doel geschikte evaluatievormen.</p> <p>10. Een talendocent kan de keuze van ontwikkelde en gebruikte taalleeractiviteiten, leer- en toetsmaterialen verantwoorden</p> <p>11. Een talendocent richt evaluatie en feedback op zowel inhoud als vloeiendheid en correctheid van het taalgebruik van de leerlingen.</p> <p>12. Een talendocent begeleidt de leerlingen tot taalgebruikers die de taal op hun niveau voor relevante praktische doelen kunnen gebruiken.</p>	<p>Scholing formeel</p> <ul style="list-style-type: none"> - deelnemen aan cursussen op het gebied van toetsen of coachen (9 t/m 12) <p>Ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - systematisch nagaan wat het effect van activiteiten en materialen is op de taalontwikkeling van de leerlingen en op basis daarvan eigen onderwijs aanpassen. (9, 10) - samenwerken met collega's, ook van andere talensecties, om vakdidactische aanpak op elkaar af te stemmen en verder te ontwikkelen. (10, 16) - (formeel) toetsen, repetities, schoolexamens enz. ontwikkelen, uitvoeren, evalueren en bijstellen (9) - manieren ontwikkelen om leerlingen elkaar te laten beoordelen en feedback te geven op eigen werk of op dat van anderen (12) - toetscriteria of materialen ontwikkelen waarmee leerlingen hun eigen leerproces kunnen toetsen (12) - vaardigheidstoetsen toetsen aan ERK (9, 10) - taaldorp ontwikkelen en uitvoeren (9, 11, 12) - het taalvaardigheidsniveau van de leerlingen relateren aan de niveaus van het Europees Referentiekader (9) - een transparante en betrouwbare procedure ontwikkelen of implementeren waarmee het taalleerproces van de leerlingen beoordeeld kan worden (9) - een instrument ontwikkelen aan de hand waarvan hij leerlingen feedback kan geven op hun leerproces, leerresultaat en wijze van samenwerking, afgestemd op hun niveau en leerdoelen (11, 12) - samen met de leerlingen een globaal taalleerplan opzetten op basis waarvan zij toewerken naar een hoger niveau, met als doel leerlingen bewust te maken van hun taalniveau en taalontwikkeling. (11, 12) 	<p>Scholing formeel</p> <p>bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ certificaat of andersoortig bewijs van scholing ▪ schriftelijk verslag van inhoud en/of leerresultaten van gevolgde scholing ▪ verslag van discussie met de taalsectie n.a.v. inhoud en/of leerresultaten van gevolgde scholing ▪ video-opname van een les waaruit blijkt dat je de opgedane vakdidactische ideeën in de les gebruikt <p>Ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ontwikkelde materialen zelf ▪ voorbeeld van hoe je het ontwikkelde materiaal gebruikt hebt in je les ▪ voorbeelden van leerlingmateriaal waaruit blijkt hoe activiteiten zijn uitgevoerd

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

	<p>Reflecteren op theorie of praktijk</p> <ul style="list-style-type: none"> - intervisie op het gebied van toetsen en coachen (9 t/m 12) - vaardigheidstoetsen kritisch bekijken met collega's binnen en buiten school (9, 10) - gespreksvaardigheidstoetsen op video opnemen en toetscriteria en beoordeling bespreken met collega's (9, 10) - de objectiviteit van de beoordeling door zijn toetsen en oordelen vergroten door met collega's toetsen te bespreken en indien gewenst meerdere beoordelaars in te schakelen (9, 10) <p>Media/informatie bijhouden</p> <ul style="list-style-type: none"> - vakliteratuur over laatste ontwikkelingen rondom evaluatie en feedback bijhouden en toepassen (10) <p>Anderen begeleiden/scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> - workshop verzorgen op conferentie over toetsen of feedback (9 t/m 12) - een nieuwe collega helpen met het ontwikkelen van toetsing en evaluatie in zijn klassen (9 t/m 12) - vakgenoten (andere talen ook) ondersteunen d.m.v. coaching (9 t/m 12) 	<p>Reflecteren op theorie en praktijk</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ schriftelijke of andere bewijzen van de reflecties en/of feedback ▪ voorbeeld van wat de reflectie/ feedback opgeleverd heeft ▪ opname van een feedbackgesprek <p>Media/informatie bijhouden</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ resultaten van de gelezen informatie of gebruikte media, zoals gepubliceerd artikel, lesbeschrijving, lesmateriaal/ opdracht etc. <p>Anderen begeleiden/scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ evaluaties van deelnemers aan workshop ▪ verslag/reflectie van iemand die je begeleid hebt ▪ video-opname van een presentatie die je verzorgd hebt

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Beroepsstandaard	Welke activiteiten kan een taaldocent ondernemen om te <i>werken aan</i> (zijn/haar ontwikkeling op) de beroepsstandaarden?	Hoe kan een docent <i>inzichtelijk maken</i> dat hij/zij gewerkt heeft aan zijn/haar professionele ontwikkeling?
<p>(Culturele) context</p> <p>13. Een talendocent is vertrouwd met het dagelijks leven en werken in landen waar de doeltaal gebruikt wordt.</p> <p>14. Een talendocent is zich ervan bewust dat taal een van de uitdrukkingvormen is van een bepaalde cultuur.</p> <p>15. Een talendocent is zich bewust van de culturele, maatschappelijke en talige achtergrond en diversiteit van zijn leerlingen.</p> <p>16. Een talendocent ontwikkelt en evalueert zijn onderwijs in afstemming met collega's, gericht op de integratie van en relatie tussen talen, cultuur en leefwereld.</p>	<p>Scholing formeel</p> <ul style="list-style-type: none"> - deelnemen aan trainingen over bijv. cultuurverschillen of culturele aspecten m.b.t. landen van de doeltaal (13) - tentoonstellingen bezoeken (met leerlingen of buiten school), bijv. over interculturele verschillen of over culturele aspecten van het land van de doeltaal (13, 14, 15) <p>Ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - materiaal ontwikkelen dat culturele verschillen behandelt met als doel dat de leerlingen bewust worden van culturele verschillen (13) - materiaal ontwikkelen of gesprekken voeren die leerlingen iets bijbrengen over het cultuur van het land van de doeltaal (13 t/m 15) - werkvormen en materialen ontwikkelen waardoor leerlingen zich bewust worden van de relatie tussen taalgebruikssituaties en taalgebruiksvormen (terminologie, beleefdheid, alledaagsheid enz.) (14) - materialen en werkvormen ontwikkelen waardoor de leerlingen vertrouwd raken met verschillen en overeenkomsten tussen de opvattingen en gewoontes in relevante doeltaallanden en de eigen leefwereld. (13 t/m 15) - opdrachten ontwikkelen en uitvoeren die de leerlingen prikkelen om na te denken over hun eigen opvattingen en gewoontes en die van de ander, met als doel een kritische houding t.o.v. stereotypen bevorderen (13 t/m 15) - cultureel-maatschappelijke kennisontwikkeling afstemmen op de leerdoelen, talige achtergronden en thuissituaties, niveau en belangstelling van de leerlingen (15) - internationaliserings- en uitwisselingsprojecten organiseren (13) - virtuele uitwisseling met het buitenland organiseren (13) - excursies of schoolbezoek met collega's naar het doeltaalland of vice 	<p>Scholing formeel bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ certificaat of andersoortig bewijs van scholing ▪ schriftelijk verslag van inhoud en/of leerresultaten van gevolgde scholing ▪ video-opname van een les waaruit blijkt dat je de opgedane ideeën uit de scholing in de les gebruikt <p>Ontwikkelen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ontwikkelde materialen zelf ▪ voorbeeld van hoe je het ontwikkelde materiaal gebruikt hebt in je les - video-opname waaruit blijkt dat je in de les gebruik maakt van 'native speakers' als 'modeltaalspreker' en als 'expert' van cultuur en dagelijks leven - opnames waaruit blijkt dat je materialen of objecten uit doeltaalland in de klas en/of de les gebruikt (kranten, objecten, levensmiddelen, muziek etc.) en/of het lokaal passend hebt aangekleed met posters of andere objecten uit de cultuur van de land van de doeltaal - verslagen van leerlingen van (resultaten van) uitwisselingsproject dat jij georganiseerd hebt

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

	<p>versa organiseren (13, 14, 16)</p> <ul style="list-style-type: none"> - contacten (persoonlijk of via Internet) met buitenlandse collega's initiëren en/of onderhouden (13, 14, 16) - opzetten van e-mail/chat-sessies met leerlingen van andere doeltaalscholen (13, 14) - samenwerken met collega's, ook van andere talensecties, om vakdidactische aanpak op elkaar af te stemmen en verder te ontwikkelen. (10, 16) - vakoverstijgende projecten met collega's ontwikkelen (7, 8, 16) - vakoverstijgende leerlijnen ontwikkelen (met collega's) (5, 7, 16) - <p>Reflecteren op theorie of praktijk</p> <ul style="list-style-type: none"> - verslagen of aantekeningen maken van situaties waarin je je bewust wordt van culturele verschillen (13 t/m 15) <p>Media/informatie bijhouden</p> <ul style="list-style-type: none"> - relevante informatie vinden over cultureel-maatschappelijke kennis van doeltaallanden (13) - regelmatig doeltaalgebieden bezoeken (1, 2, 13, 14) - contact hebben met moedertaalsprekers van de doeltaal (1, 2, 13, 14) - nieuws bijhouden, door krantenartikelen/nieuwsuitzendingen mee te nemen in de klas (13, 14) - in het onderwijs gebruik maken van media uit het doeltaalgebied om deze verschillen en overeenkomsten te illustreren. (13, 14) <p>Anderen begeleiden/scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ workshops op school of op conferentie organiseren over (omgaan met) culturele verschillen (13, 14, 15) 	<p>Reflecteren op theorie en praktijk</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ schriftelijke of andere bewijzen van de reflecties en/of feedback ▪ voorbeeld van wat de reflectie/ feedback opgeleverd heeft ▪ opname van een feedbackgesprek <p>Media/informatie bijhouden</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ resultaten van de gelezen informatie of gebruikte media, zoals gepubliceerd artikel, lesbeschrijving, lesmateriaal/ opdracht etc. <p>Anderen begeleiden/scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ evaluaties van deelnemers aan workshop ▪ verslag/reflectie van iemand die je begeleid hebt ▪ video-opname van een presentatie die je verzorgd hebt
--	---	--

LEVENDE Talen

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bijlage 4

Pilot BiT: evaluatie aantoonbaarheid en werkbaarheid beroepsstandaarden

Rosanne Zwart

Gerrit Jan Koopman

1. Introductie

In het kader van de ontwikkeling van Beroepsstandaarden en een register voor het Talenonderwijs (BiT) is een pilot uitgevoerd met als doel de in een eerder stadium geformuleerde concept-beroepsstandaarden (versie 1 november 2007) voor talen docenten te toetsen op helderheid en aantoonbaarheid. Deze evaluatiestudie is niet gericht op het creëren van draagvlak voor het idee van een registratieprocedure van docenten, maar beperkt zich tot een gedetailleerde analyse van een deel van het registratietraject: de werkbaarheid en zinvolheid van het werken met de verschillende beroepsstandaarden in de praktijk. Dat wil zeggen, het doel is meer zicht te krijgen op de mate waarin de geformuleerde vakspecifieke beroepsstandaarden de talen docenten in staat stelt zichzelf in te schatten en te manifesteren (en uiteindelijk te registreren) als 'professional'. Dit betekent ook dat de manier waarop de docenten in deze pilot met de beroepsstandaarden werken, niet vanzelfsprekend overeenkomt met de werkwijze in een registratie- of professionaliseringsprocedure.

Bij de evaluatie van de beroepsstandaarden en de mogelijkheid tot (zelf)inschatting daarvan, hebben we de volgende vier aspecten als uitgangspunt genomen:

1. de helderheid van de standaarden;
2. de mate waarin de standaarden zich lenen voor het vaststellen van een beheersingsniveau;
3. de aantoonbaarheid van een beheersingsniveau m.b.t de standaarden;
4. de zinvolheid van het werken met vakspecifieke beroepsstandaarden als het gaat om professionalisering.

We spreken in deze evaluatiestudie over beroepsstandaarden in termen van vier competentiegebieden. De competentiegebieden zijn: 1) vakinhoud, 2) leerprocessen, 3) evaluatie, feedback en coaching, en 4) (culturele) context. Deze vier competentiegebieden zijn uitgewerkt in competenties met bijbehorende handelingseisen/indicatoren (zie ook Bijlagen 1 van deze rapportage).

De onderzoeksvraag die in de evaluatiestudie centraal heeft gestaan is: *stellen de geformuleerde vakspecifieke competenties de talen docenten in staat zichzelf in te schatten en te manifesteren als 'professional'?*

Om een antwoord op deze vraag te kunnen formuleren zijn de onderstaande subvragen geformuleerd:

- a. Zijn de vakspecifieke competentiebeschrijvingen concreet genoeg voor de docenten om te begrijpen wat er van ze verwacht wordt?

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

- b. Zijn de vakspecifieke competentiebeschrijvingen concreet genoeg om een beheersingsniveau te kunnen vaststellen? (i.e. om vast te kunnen stellen wat je kan en of niet kan?)
- c. Zijn de vakspecifieke competenties aantoonbaar? (Kunnen de docenten met 'bewijs' komen voor het beheersingsniveau m.b.t de competenties?)
- d. Ervaren de docenten het voldoen aan vakspecifieke competenties en daar bewijs voor leveren als zinvol m.b.t de eigen professionaliteit?
- e. Welke consequenties verbinden docenten hier aan als het gaat om professionaliseren?

2. Aanpak/methode

2.1 Deelnemers

Om een beeld te kunnen krijgen van de mate waarin de geformuleerde vakspecifieke beroepsstandaarden de talendocenten in staat stelt zichzelf in te schatten en te manifesteren als 'professional', zijn tien talendocenten (9 vrouwen, 1 man) uitgenodigd om in een periode van vier weken een deel van de registratieprocedure bij wijze van 'pilot' uit te voeren. Van deze docenten werken acht docenten op een school voor voortgezet onderwijs¹ (Frans, Engels, Duits, Nederlands op de niveaus: vmbo, havo en vwo) en twee docenten in het volwassenenonderwijs (Portugees en Spaans). De docenten hebben gemiddeld 10 jaar leservaring variërend van 4 tot 21 jaar.

Na een startbijeenkomst - waarin de registratieprocedure werd toegelicht en de docenten met de beroepsstandaarden kennis konden maken - heeft iedere docent twee competentiegebieden gekozen om aan te gaan werken. Daarbij is gezorgd voor een redelijke verdeling van competentiedomeinen over de verschillende vakken (zie Tabel 1 hieronder).

Tabel 1: overzicht van deelnemende docenten over de vier competentiedomeinen

Competentiedomein	Aantal docenten	Vakken
Vakinhoud	5	Frans, Engels, Duits, Portugees, Nederlands
Leerprocessen	5	Frans (2x), Engels, Portugees, Nederlands
Evaluatie, feedback en coaching	4	Duits, Frans, Nederlands, Engels, Spaans
(Culturele) context	4	Engels, Duits (2x), Nederlands, Spaans

2.2 Instrumenten

In Tabel 2 is een overzicht gegeven van de instrumenten die in de evaluatiestudie gebruikt zijn om de onderzoeksvragen te beantwoorden. De instrumenten zullen hieronder worden toegelicht.

Tabel 2: overzicht van gebruikte instrumenten in de evaluatiestudie

Onderzoeksvraag	Instrumenten
Zijn de vakspecifieke competentiebeschrijvingen concreet genoeg voor de docenten om te begrijpen wat er van ze verwacht wordt?	- Portfolio - Vragenlijst - Logboek

¹ Het Schoonhovens College te Schoonhoven

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Zijn de vakspecifieke competentiebeschrijvingen concreet genoeg om een beheersingsniveau te kunnen vaststellen? (i.e. om vast te kunnen stellen wat je kan en of niet kan?)	- Portfolio - Vragenlijst - Logboek
Zijn de vakspecifieke competenties aantoonbaar? (Kunnen de docenten met 'bewijs' komen voor het beheersingsniveau m.b.t de competentie?)	- Portfolio - Vragenlijst - Logboek
Ervaren de docenten het voldoen aan vakspecifieke competenties en daar bewijs voor leveren als zinvol m.b.t de eigen professionaliteit?	- Portfolio - Vragenlijst - Logboek - Attitudevragenlijstje
Welke consequenties verbinden docenten hier aan als het gaat om professionaliseren?	- Portfolio - Logboek

Werken met portfolio's

Voordat vastgesteld kan worden op welke manier een talentdocent zich verder kan en wil ontwikkelen op een bepaald competentiegebied, moet de docent eerst kunnen nagaan in welke mate hij of zij de competenties binnen dit gebied beheerst. De docent moet in feite een soort pas op de plaats kunnen maken. Een veelgebruikt medium om dat te doen is het portfolio. In deze evaluatiestudie hebben we de docenten gevraagd om gedurende vier weken in totaal minimaal tien uur te besteden aan het maken van een portfolio. Zij beperkten zich daarbij tot de twee door hen gekozen competentiegebieden. Ze werkten die competentiegebieden uit door aan te geven of ze dachten de competenties te beheersen en daarvoor ook daadwerkelijk bewijs te leveren (zie voor de portfolio-opdracht bijlage 4.1). Bij elke competentie werd hen ook gevraagd aan te geven op welke manier ze deze competentie op peil wilden houden of (verder) ontwikkelen.

Digitale logboeken

Om inzicht te krijgen in de verschillende manieren waarop de docenten aan hun portfolio werkten en hoe zij het werken aan het portfolio ervaren hebben, is hen gevraagd vier weken lang een digitaal logboek bij te houden. Elke keer als de docenten aan hun portfolio werkten, vulden ze een nieuwe pagina van hun logboek in en stuurden dat per mail naar een van de onderzoekers. Voorbeeldvragen uit het logboek zijn: aan welke competenties heb je gewerkt? Wat heb je precies gedaan? Hoe heb je het werken aan het portfolio ervaren? (zie voor het logboek bijlage 4.2). Op die manier konden de onderzoekers zowel achteraf zicht krijgen op het proces van het werken met de beroepsstandaarden als tijdens het proces de voortgang van de individuele docenten in de gaten houden.

Evaluatievragenlijst taalportfolio

Om te kunnen controleren of de ervaringen en opvattingen van de individuele docenten (naar voren gekomen in de logboeken) ook golden voor de andere docenten in de groep, hebben we een vragenlijst geconstrueerd op basis van die logboeken (zie bijlage 4.3). De ervaringen van de individuele docenten werden omgezet in stellingen en in die vorm aan de individuele docent zelf maar ook aan de collega-docenten gepresenteerd. Gaf een docent in zijn logboek bijvoorbeeld aan dat het belangrijk was om samen te werken aan het portfolio dan kwam de stelling in de vragenlijst er als volgt uit te zien: "Het zou beter zijn om samen met iemand anders aan het portfolio te werken". De docenten konden in de vragenlijst dan hun antwoord aankruisen op een vijfpuntschaal

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

lopend van (1) *helemaal niet mee eens* tot (5) *helemaal mee eens*. De vragenlijst is dus nadrukkelijk niet bedoeld om grootschalige kwantitatieve analyses mee uit te voeren, maar om op een eenvoudige manier na te gaan in hoeverre de individuele ervaringen door andere docenten gedeeld werden. Aanvullend op de logboeken hebben we nog extra onderzoeksvragen toegevoegd zoals vragen over tijdsbesteding en zinvolheid.

Attitudevragenlijstje

Om na te kunnen gaan hoe zinvol de docenten de zelfinschatting op basis van de vakspecifieke beroepsstandaarden vinden met betrekking tot hun eigen professionele ontwikkeling, vroegen we hen in een voor- en nameting aan te geven wat zij dachten dat er van hen verwacht werd en hoe ze daar tegenover stonden. Dit vragenlijstje is zowel voor als na het werken met het portfolio afgenomen om een mogelijke verschuiving in de houding van de docenten te kunnen constateren.

Kwadrantenanalyse

Na ongeveer vier weken van werken aan het portfolio werd een slotbijeenkomst georganiseerd waarin de docenten samen met de onderzoekers het proces konden evalueren. In deze bijeenkomst werd de nameting afgenomen van de attitudevragenlijst, vulden de docenten de evaluatievragenlijst in en werden ervaringen uitgewisseld over het werken met een portfolio als middel om zichzelf in te schatten en te manifesteren als 'professional'. Om na te gaan in hoeverre de docenten het gevoel hadden dat ze de competenties beheersten en/of konden aantonen werd hen gevraagd in tweetallen het kwadrant in Figuur 1 in te vullen. Dat wil zeggen, de docenten werden gevraagd de verschillende competenties uit de door hen gekozen competentiegebieden in te delen in de categorieën A t/m D. De beschrijvingen in het portfolio dienden hiervoor als uitgangspunt.

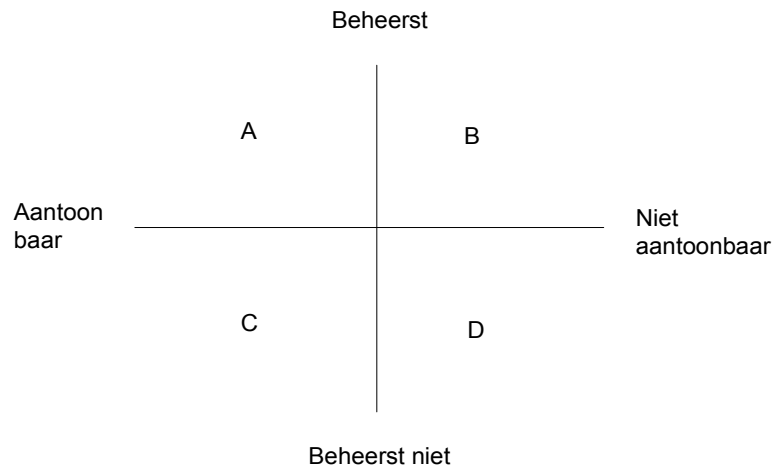
De indeling in de kwadranten is als volgt:

- A:** competenties die je beheerst en waarvan je dat ook goed kan aantonen
- B:** competenties die je beheerst maar waarvan je dat eigenlijk niet zo goed kan aantonen
- C:** competenties die je niet beheerst en waarvan je dat goed kan aantonen
- D:** competenties die je niet beheerst maar waarvan je dat eigenlijk niet kan aantonen

Naderhand bespraken de docenten in de tweetallen waarom ze bepaalde competenties in een bepaald kwadrant hadden gezet. Bij problemen m.b.t. de aantoonbaarheid wisselden ze ideeën uit over mogelijke alternatieve vormen van 'bewijs'. Deze analyse, die we aanduiden met de term 'kwadrantenanalyse', vormde voor de onderzoekers het uitgangspunt om in de logboeken en de portfolio's na te gaan welke competenties problemen leken op te leveren met betrekking tot de zelfinschatting en/of de aantoonbaarheid en wat daarvan de reden zou kunnen zijn.

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Figuur 1: Indeling kwadranten beheersing en aantoonbaarheid beroepscompetenties

3. Resultaten

In deze paragraaf besteden we achtereenvolgens aandacht aan de helderheid en aantoonbaarheid van de standaarden en de ervaren zinvolheid van het werken met een portfolio. Voorbeelden uit de logboeken en vragenlijsten zullen steeds worden gebruikt ter illustratie van de gevonden resultaten.

Voordat we beginnen met de bespreking van de resultaten is het van belang op te merken dat de ervaringen van de twee docenten uit het volwassenenonderwijs erg afwijken van de ervaringen van de andere docenten werkzaam in het voortgezet onderwijs. Dit heeft naar hun eigen zeggen te maken met de professionaliseringscultuur die er heerst in het volwassenenonderwijs, met het belang dat zij zelf hechten aan professionalisering en met de doelen waarmee de 'volwassen leerders' de les binnen komen. Ter illustratie noemen we in 3.3 een paar opmerkingen van de docenten Portugees en Spaans die in het interview en in de portfolio's naar voren kwamen.

3.2 Helderheid en aantoonbaarheid van de standaarden

Zijn de vakspecifieke competentiebeschrijvingen concreet genoeg voor de docenten om te begrijpen wat er van ze verwacht wordt?

Ondanks dat docenten het nut van vakspecifieke competenties inzien en zich voor het overgrote deel wel herkennen in de competentiebeschrijvingen, beoordelen ze de competentiebeschrijvingen niet altijd even positief. Op de stelling "ik vond de competenties concreet en duidelijk beschreven" scoren de docenten allemaal aan de lage kant (2.8 op een schaal van 1 t/m 5). Voor de stellingen "het taalgebruik voor de competentiebeschrijvingen en de handelingseisen past goed bij de doelgroep" en "de competentiebeschrijvingen en handelingseisen zijn voldoende dekkend voor de doelgroep" geldt hetzelfde (resp. 2.8 en 2.7 op een schaal van 1 t/m 5). De opmerkingen uit de logboeken en open vragen bij de vragenlijst verschaffen meer inzicht in wat de docenten precies

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

lastig vinden aan de competentiebeschrijvingen. Een aantal opmerkingen is hieronder weergegeven.

Voorbeelden van uitspraken van docenten: competentiebeschrijvingen
"Ik mis wel een bepaalde structuur, waar ik me aan kan houden. Doordat ik een associatief iemand ben, heb ik de neiging om met mij eigen verhalen aan de haal te gaan, waardoor ik af en toe dacht: "zit ik niet op een verkeerd spoor?" Ik zou het makkelijker vinden als er bepaalde vragen beantwoord moeten worden. Die vragen zouden mij helpen om binnen de perken te blijven."
"Ik merk dat enkele competenties elkaar overlappen. Wat kunnen we doen om te voorkomen dat je de noodzaak voelt om bepaalde dingen 2 of 3 keer te vertellen? Mijn 3 vwo klas gaat jaarlijks naar Parijs, in voorbereiding daarop werken ze met internet, Word en Powerpoint (competentie 8), in Parijs interviewen ze Fransen (competentie 7) en als ik met competentie 9 en 10 aan de slag ga, zal het daar ook wel weer opduiken."
"Toen ik wilde beginnen met competentie 14 schrok ik eigenlijk. Naar mijn idee is er nauwelijks verschil tussen deze beide competenties [= competentie 3 en 14]. Bij competentie 4 moest ik wel een tijd nadenken wat er nu eigenlijk bedoeld werd."
"Toen ik aan de slag ging met competentie 7 kreeg ik het idee dat ik hier al aan gewerkt had. [...] Bij competentie 7 vraag ik mij af wat er wordt bedoeld met geïntegreerd leren van vaardigheden en vakinhouden. Ik ga ervan uit dat hiermee wordt bedoeld het leren van vaardigheden in een zinvolle context."
"Soms ervaar ik de competentie als toch wat onduidelijk. Maar als je dan de handelingseisen doorleest, worden de competenties duidelijker. Deze heb ik dus ook steeds als uitgangspunt voor de beschrijving van de competentie genomen. [...] Ik vermoed dat er wel wat overlap tussen de competenties zit. [...] Vooral competentie 7 en 13 vind ik vaag omschreven. Ook de handelingseisen bieden hierin geen duidelijkheid."

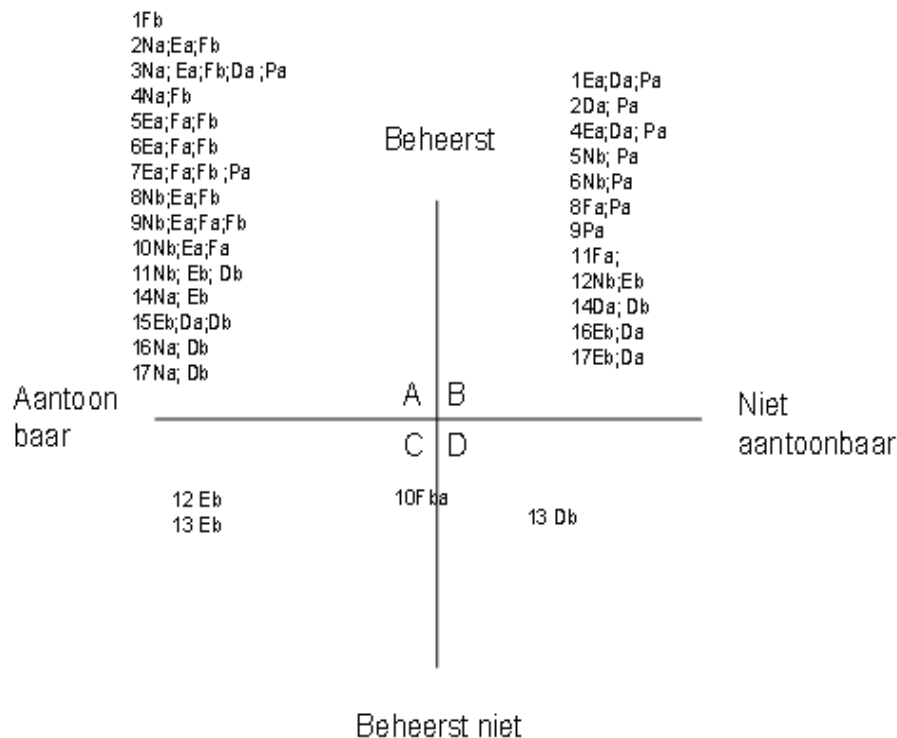
Wat in de opmerkingen van de docenten naar voren komt is dat ze een behoorlijke interpretatieslag moeten maken voordat ze begrijpen wat er met de competentie bedoeld kan worden. Ze moeten 'lang nadenken' over wat hen gevraagd wordt te beheersen. Dit heeft deels, zoals te zien is in de uitspraken, te maken met de formulering van de competentiebeschrijvingen maar deels ook met het feit dat de docenten moeten wennen aan het werken met concrete competentiebeschrijvingen "ik merk dat je een steeds duidelijker beeld krijgt; het begint nu echt vorm te krijgen. Het wordt een geheel en ik merk dat ik goed uit de voeten kan met de handelingseisen en dat ik daar goed aan voldoe." Te zien is dat de handelingseisen als zeer behulpzaam ervaren werden door de docenten. Dit komt ook terug in de vragenlijst. Op de stelling "ik vond de handelingseisen concreet en duidelijk beschreven" wordt gemiddeld hoog gescoord (3.8 op een schaal van 1 t/m 5). Het gevaar is echter wel, dat de docenten de handelingseisen daardoor als verplichting gaan zien en niet als mogelijk handelingsvoorbeeld. Ze zoeken dan vervolgens bewijs voor de handelingseisen in plaats van voor de vaak algemener omschreven competentie.

Zijn de vakspecifieke competentiebeschrijvingen concreet genoeg om vast te kunnen stellen wat je kan en of niet kan? En zijn de vakspecifieke competenties aantoonbaar? Kunnen de docenten met 'bewijs' komen voor het beheersingsniveau m.b.t de competenties?

Zoals gezegd, werd de docenten gevraagd in tweetallen het kwadrant in te vullen om na te gaan in hoeverre de docenten het gevoel hadden dat ze de competenties beheersten en/of konden aantonen. In Figuur 2 is te zien op welke plek de docenten de competenties hebben ingedeeld. De getallen duiden de competentie aan en de letters geven aan welk vak de docent geeft die de

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

competentie op die plek zet. Bij competentie 1 bijvoorbeeld is te zien dat een docent Frans het idee heeft die competentie te beheersen en dat ook aan te kunnen tonen (staat dus in kwadrant A) terwijl de docenten Engels, Duits en Portugees ook vinden dat ze die competentie beheersen maar dat niet goed kunnen aantonen (staat dus in kwadrant B).

Figuur 2: Ingevulde kwadranten beheersing en aantoonbaarheid beroepscompetenties

Wat het ingevulde kwadrant laat zien, is dat de docenten vinden dat ze bijna alle competenties beheersen. Lastig is echter het aantonen daarvan. Interessant zijn in dat opzicht de competenties in kwadrant B: de docenten denken wel die competenties te beheersen maar weten niet goed hoe ze dat kunnen aantonen. In de vorige paragraaf kwam al naar voren dat het voor de docenten niet altijd even eenvoudig was om te ontdekken wat er van hen verwacht werd. Het is niet onwaarschijnlijk dat dit gevolgen heeft gehad voor het vaststellen van het beheersingsniveau. Echter, uit de antwoorden van de docenten op de vragenlijsten maar ook uit de kwadrantanalyse van de portfolio's blijkt dat wat betreft het vaststellen van het eigen niveau vooral ook andere aspecten meespelen. Onzekerheid kan een rol spelen, maar ook het verschil tussen 'kunnen' en 'doen'. Sommige docenten geven aan een competentie in theorie wel te beheersen maar de bijbehorende handelingen zelden uit te hoeven voeren in de klas. Hoe toon je de beheersing daarvan dan toch aan? Verder hebben de docenten moeite met het aantonen dat ze een competentie boven het startniveau beheersen. Wat is eigenlijk precies 'het startniveau'? Een ander probleem doet zich voor bij de docenten Nederlands. Een aantal competenties wordt door docenten Nederlands ervaren als "typisch voor het vreemdetalenonderwijs" een aantal andere specifieke competenties voor het moedertaalonderwijs wordt gemist.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bij bestudering van de portfolio's valt op dat de docenten heel verschillend oordelen over hun eigen bekwaamheid. Sommige docenten zijn veel kritischer dan anderen. Hieronder zijn een paar voorbeelden van de opmerkingen van docenten uit de groep weergegeven.

Voorbeelden van uitspraken van docenten: aantoonbaarheid
"Ik vond het moeilijk om te zeggen of ik een competentie wel of niet in huis heb. Wanneer geef je jezelf een voldoende? Het lijkt mij dat je wanneer je jezelf een onvoldoende geeft voor een bepaalde competentie, je jezelf eigenlijk ongeschikt vindt als talendocent. Ik kan mezelf niet voorstellen dat een docent vindt dat hij een van deze competenties niet bezit, daar ze allemaal in mijn ogen essentieel zijn."
"Ik vind het erg lastig om uit te leggen hoe ik weet dat mijn vakkennis boven dat van mijn startkwalificatie is."
"Ik vind het wel lastig om bepaalde dingen te kunnen bewijzen. Ook vind ik de manier waarop de competenties beschreven staan vaak erg lastig."
"Ik kan mijn vakinhoudelijk en vakdidactisch handelen toelichten in de doeltaal. Dit is in de praktijk zelden nodig, maar het is geen probleem. – Hoe bewijs je zoiets?"

Wat betreft de aantoonbaarheid van de competenties hebben we gezien dat bijna alle docenten vinden dat ze bijna alle competenties beheersen. Daarnaast hebben maar weinig docenten in hun portfolio een professionaliseringswens geuit. Het lijkt erop dat het inschatten van bepaalde beroepscompetenties bij de docenten eerder het gevoel oproept zich te moeten 'bewijzen' dan dat ze het zien als een middel om te professionaliseren of op niveau te blijven. De nadruk op bewijzen in plaats van professionaliseren resulteert in een door iedereen gevoelde zorg met betrekking tot de status van het portfolio. Veel docenten rapporteren over de mogelijkheid je 'rooskleuriger' voor te doen dan je bent en vragen zich dan af wat een portfolio waard is als er geen externe criteria zijn voor wat goed is. Eén docente spreekt bijvoorbeeld over het hoge 'Ik-gehalte' in het portfolio. *"Ik vind dat er ook een erg groot 'Ik-gehalte' in het werk zit. Hier ben ik niet zo dol op. Overigens vind ik ook dat het allemaal wel erg subjectief is. Ik ben van mening dat ik voldoe aan bepaalde competenties, maar misschien ervaren anderen dat anders. Het is voor mensen erg makkelijk om het rooskleuriger op te schrijven dan het is en de bewijzen zijn ook niet moeilijk aan te leveren. Erg subjectief dus."* Deze ervaren subjectiviteit wordt ook door anderen gedeeld en docenten zouden graag zien dat ze niet alleen zelf met 'bewijs' van bekwaamheid komen, maar dat daar ook feedback van anderen bij wordt betrokken. Op de stelling "het is belangrijk dat ik niet alleen zelf met voorbeelden voor mijn bekwaamheid kom, maar dat anderen dat ook doen in aanvulling op mij", scoren de docenten gemiddeld 4.5 (op een schaal van 1 t/m 5); een opvallend hoge score.

Samengevat, de verschillende uitspraken in de logboeken, de kwadrantenanalyse van het portfolio en de scores op de vragen uit de evaluatievragenlijst, geven aanleiding voor het idee dat de docenten het voldoen aan de beroepscompetenties opvatten als een vorm van kwaliteitskeurmerk dat 'externen' uiteindelijk moeten verlenen. Daarnaast komt in de gesprekken met de docenten naar voren dat ook de professionaliseringscultuur in de scholen een rol speelt. Vakdidactisch professionaliseren wordt niet op elke school als zinvol ervaren, wat het voldoen aan een professionaliseringseis voor vakspecifieke competenties kan bemoeilijken.

3.2 Zinvolheid van het voldoen aan vakspecifieke beroepscompetenties

Ervaren de docenten het voldoen aan vakspecifieke competenties en daar bewijs voor leveren als zinvol m.b.t. de eigen professionaliteit?

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Wat betreft de zinvolheid kan gesteld worden dat zowel bij de voormeting als bij de nameting de docenten overwegend **positief** staan tegenover de registratie als professional. De meeste docenten geven zowel voor als na het maken van het portfolio aan zich te willen registreren. Tegelijkertijd maken ze zich wel zorgen over de status van hun 'bewijs' en de 'papierwinkel'. Ze ervaren het werken met de competentiebeschrijvingen ook als **lastig**. Een veel genoemde reden daarvoor is tijdgebrek "*ik was vergeten dat analyseren, reflecteren en het opschrijven van ervaringen behoorlijk wat tijd kost*". Andere vaak genoemde aspecten zijn de subjectiviteit van het aantonen van een beheersingsniveau m.b.t. de competenties en de manier waarop de competenties beschreven zijn. Hieronder is een selectie te zien uit de opmerkingen die de docenten in de logboeken en de open vragen bij de vragenlijst gemaakt hebben m.b.t. het werken aan de competenties.

Voorbeelden van uitspraken van docenten: lastig
"Ik vind het wel lastig om bepaalde dingen te kunnen bewijzen. Ook vind ik de manier waarop de competenties beschreven staan vaak erg lastig."
"Ik vind dat er veel tijd in gaat zitten. Ik kan me voorstellen dat niet elke docent er tijd voor wil vinden. Ook vind ik het 'Ik-gehalte' heel hoog liggen. Het zou goed zijn om er ook feedback van anderen bij te betrekken."
"Het is moeilijk om na je werkdag nog aan het portfolio te werken, je moet alert en geconcentreerd zijn."
"Het taalgebruik waarmee de competenties beschreven zijn, is veelomvattend, soms abstract en vaak deels een herhaling van een andere competentie. Ik had de neiging om een en ander voor mezelf te vereenvoudigen."

Toch komt ook op basis van de vragenlijst en de logboeken naar voren dat de meeste docenten het werken aan de competenties als **leerzaam** ervaren. Hieronder zijn een paar uitspraken hierover opgenomen. Deze uitspraken zijn afkomstig uit de logboeken en de open vragen behorend bij de vragenlijst maar ook uit de antwoorden op de voorgestructureerde vragen zien we dit terug. De meeste docenten (7 van de 10) geven daar aan het werken aan de competenties leerzaam te vinden.

Voorbeelden van uitspraken van docenten: leerzaam
"Ik vond het leuk om mezelf eens een spiegel voor te houden. Heel veel gaat automatisch en nu krijg je een helder beeld van jezelf. Je wordt bewuster van dingen."
"Ik merk dat het maken van een portfolio erg enthousiasmerend kan werken".
"Dit portfolio dwingt je om kritisch na te denken over de gang van zaken op school zoals die door "hogerhand" wordt veroorzaakt en mijn eigen rol hierin. Iedereen zou dit moeten doen. Een dan positief en oplossingsgericht!"
"Het was even wennen om jezelf te analyseren. Voor mij was dit toch al weer 4 jaar geleden en je merkt dat je er "in moet komen". Het was verder wel interessant om mezelf weer eens een spiegel voor te houden."

3.3 Volwassenenonderwijs

Ter illustratie van de afwijkende ervaringen van de twee deelnemende docenten uit het volwassenenonderwijs, noemen we hier een paar opmerkingen van de docenten Portugees en Spaans die in het interview en in de portfolio's naar voren kwamen.

Wat betreft het competentiegebieden (culturele) context en vakinhoud zeggen de twee docenten iets vergelijkbaars, namelijk dat de competentie-eisen zoals die nu geformuleerd zijn, te hoog zijn.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

De doelen waarmee de 'volwassen leeders' een cursus binnen komen zijn heel anders dan de eisen die aan leerlingen in het talenonderwijs gesteld worden.

"De cultuur van de organisatie speelt een grote rol. Volwassenen zijn toch een heel andere doelgroep dan leerlingen. De taal moet aangeleerd worden aan volwassenen die een biertje in Spanje willen kunnen bestellen en die zijn vaker niet dan wel geïnteresseerd in de culturele achtergronden van een land." [Docente Spaans].

Iets vergelijkbaars zegt de docente Portugees:

"De meeste leeders hebben geen voorkennis van het Portugees en leren Portugees voor hun vakantie, voor een relatie, voor het kopen of bouwen van een woning, of voor werk. Omdat ik het meest te maken heb met onervaren volwassen leeders, besteed ik veel aandacht aan uitleg van de structuur van de taal en aan de wijze van thuis studeren. Ik heb te maken met volwassen leeders die Portugees leren met een specifiek doel."

Een andere opmerking die de twee docenten maken heeft te maken met het belang dat de docenten en anderen in het volwassenenonderwijs hechten aan professionalisering.

"Belangrijk zijn de eisen van de instituten waar we mee te maken hebben. Het instituut bepaalt de tarieven en hoeveel marge iedereen heeft om te professionaliseren. Er wordt niets gemonitord en van de docenten wordt wat betreft hun professionalisering ook niets verwacht. Daarnaast hebben de docenten vaak ook een zeer kleine aanstelling. Eigenlijk te klein om de zin van professionalisering in te zien. Het werk is maar een zeer klein deel van het leven. Het vergoten van het werkgenot (door bijvoorbeeld professionalisering) is geen prioriteit." [Docente Spaans]

"Of ik me zou gaan registreren of niet hangt ervan af wat het belang voor mij is. Het commerciële belang telt ook mee. Als registratie bijvoorbeeld een voorwaarde wordt om bij bepaalde instituten te kunnen werken als docent, dan zou het zinvol zijn." [Docente Portugees]

Dit zijn maar een paar voorbeelden, maar hieruit blijkt al dat er wat betreft de beroepscompetenties voor de talendocenten in het volwassenenonderwijs waarschijnlijk een andere invulling nodig is dan voor de talendocenten uit het voortgezet onderwijs.

4. Samenvatting en aanbevelingen

Aan het eind van deze rapportage vatten we de belangrijkste bevindingen uit de evaluatiestudie samen en doen we een aantal aanbevelingen voor zowel de korte als de wat langere termijn. Zoals gezegd in de inleiding, is deze pilotstudie uitgevoerd met als doel de in een eerder stadium geformuleerde concept-beroepsstandaarden (versie 1 november 2007) voor talendocenten te toetsen op helderheid en aantoonbaarheid. Met deze studie wilden we meer zicht krijgen op de mate waarin de geformuleerde vakspecifieke beroepsstandaarden de talendocenten in staat stellen zichzelf in te schatten en te manifesteren (en uiteindelijk te registreren) als 'professional'.

Bij de evaluatie van de beroepsstandaarden en de mogelijkheid tot (zelf)inschatting daarvan, hebben we de volgende vier aspecten als uitgangspunt genomen:

1. de helderheid van de standaarden;
2. de mate waarin de standaarden zich lenen voor het vaststellen van een beheersingsniveau;

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

3. de aantoonbaarheid van een beheersingsniveau m.b.t. de standaarden;
4. de zinvolheid van het werken met vakspecifieke beroepsstandaarden als het gaat om professionalisering.

De belangrijkste conclusies met betrekking tot de **helderheid** zijn, dat ondanks dat docenten zich voor het overgrote deel wel herkennen in de competentiebeschrijvingen, ze de helderheid van de competentiebeschrijvingen niet altijd even positief beoordelen. De talendocenten moeten een behoorlijke interpretatieslag maken voordat ze begrijpen wat er met de competentie bedoeld kan worden. Dit heeft deels te maken met de formulering van de competentiebeschrijvingen (te veel ingewikkelde woorden en veel overlap tussen de competenties) maar deels ook met het feit dat de docenten moeten wennen aan het werken met concrete competentiebeschrijvingen.

Wat betreft de mate waarin de standaarden zich lenen voor het **vaststellen** van een **beheersingsniveau** en de **aantoonbaarheid** zijn de volgende conclusies van belang. De docenten uit de pilot vinden dat ze bijna alle competenties beheersen. Lastig is echter het aantonen daarvan. Aspecten die het vaststellen van het beheersingsniveau en de aantoonbaarheid daarvan bemoeilijken zijn: onzekerheid over de eigen competenties, een ervaren verschil tussen 'kunnen' en 'doen', niet weten wanneer je precies een competentie boven het 'startniveau' beheerst en de "typische vreemdetaalen"- competenties voor de docenten Nederlands.

Als laatste zijn er de belangrijkste conclusie met betrekking tot de **zinvolheid** van het werken met de vakspecifieke beroepsstandaarden. Duidelijk is geworden dat de docenten uit de pilotstudie zowel bij de voormeting als bij de nameting overwegend positief staan tegenover de registratie als professional. De meeste docenten geven zowel voor als na het maken van het portfolio aan zich te willen registreren. Het werken aan de competenties op basis van het portfolio wordt wel als lastig ervaren maar tegelijkertijd ook als leerzaam. Weinig docenten hebben in hun portfolio echter een professionaliseringswens geuit. Het lijkt erop dat het inschatten van bepaalde beroepscompetenties bij de docenten eerder het gevoel oproept zich te moeten 'bewijzen' dan dat ze het zien als een middel om te professionaliseren of op niveau te blijven. De verschillende uitspraken in de logboeken, de kwadrantenanalyse van het portfolio en de scores op de vragen uit de evaluatievragenlijst, geven aanleiding voor het idee dat de docenten het voldoen aan de beroepscompetenties opvatten als een vorm van kwaliteitskeurmerk dat 'externen' uiteindelijk moeten verlenen. De nadruk op bewijzen in plaats van professionaliseren resulteert in een door iedereen gevoelde zorg met betrekking tot de status van portfolio. Daarnaast komt in de gesprekken met de docenten naar voren dat ook de professionaliseringscultuur in de scholen een rol speelt. Vakdidactisch professionaliseren wordt niet op elke school als zinvol ervaren, wat het voldoen aan een professionaliseringseis voor vakspecifieke competenties kan bemoeilijken.

4.1 Aanbevelingen korte termijn

Op basis van deze pilot doen we de volgende aanbevelingen voor het verbeteren van de concept-beroepsstandaarden en registratieprocedure voor talendocenten op korte termijn¹.

- Hoewel de competentiebeschrijvingen in de ontwikkelgroepen door talendocenten zelf zijn geformuleerd, blijkt toch dat ze voor de talendocenten uit de pilot te ingewikkelde formuleringen bevatten. De competentiebeschrijvingen moeten eenvoudiger worden geformuleerd en overlap moet worden vermeden. Wellicht is het zinvol de

¹ Deze aanbevelingen zijn inmiddels verwerkt in de beroepsstandaarden en registratieprocedure zoals opgenomen in de Bijlagen 1 en 2 van deze rapportage.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

competentiebeschrijvingen nog weer aan een andere (nieuwe) groep talendocenten voor te leggen met de vraag ze te herformuleren en overlap op te sporen.

- Om te kunnen werken met de competenties kijken de docenten vooral naar de handelingseisen. Deze worden als helder en behulpzaam ervaren. Om te voorkomen dat de handelingseisen als regel worden gezien en in plaats van als optie, lijkt het goed om het woord *eis* te vervangen door *voorbeeld* of *indicator*.
- Wat betreft de aantoonbaarheid zijn er veel verschillen tussen de docenten te zien. Een overzicht met voorbeelden van hoe je bepaalde competenties expliciet kan maken en kan aantonen lijken nodig om de aantoonbaarheid te vergemakkelijken.
- Het is belangrijk om in de uiteindelijke registratieprocedure *niet* in te zetten op de beheersing en aantoonbaarheid van de beroepscompetenties zelf, maar op de aantoonbaarheid van professionaliseringsactiviteiten die in relatie tot de beroepscompetenties worden uitgevoerd. Wel kan een docent zelf een inschatting maken van de mate van beheersing van de beroepscompetenties, als onderdeel van het maken van een werkplan ter voorbereiding op zijn/haar professionalisering.
- Wat betreft de status van de beroepsregistratie komt naar voren dat het doel van de procedure wellicht nog niet helder is. De beroepsstandaarden zijn nog onvoldoende als professionaliseringsinstrument gepresenteerd en geïnterpreteerd. Het is dus van belang informatie te verschaffen over het doel en belang van de procedure.

4.2 Aanbevelingen langere termijn

Op basis van de evaluatie van de pilot doen we de volgende aanbevelingen voor het verbeteren van de concept-beroepsstandaarden en registratieprocedure voor talendocenten op langere termijn¹.

- De ervaringen van de docenten Portugees en Spaans uit het volwassenenonderwijs wijken op een aantal punten af van de ervaringen van de docenten uit het voortgezet onderwijs. Het lijkt erop dat er behoefte is aan een eigen procedure voor de docenten uit het volwassenenonderwijs.
- Ook de ervaringen van de docenten Nederlands wijken af van de ervaringen van de andere docenten. Een aantal competenties worden door docenten Nederlands ervaren als "typisch vreemdetalenonderwijs". Voor deze groep zullen de beroepscompetenties zoals ze er nu liggen waarschijnlijk moeten worden aangepast.
- Wat betreft de status van het werken met beroepscompetenties om je als docent te manifesteren (en uiteindelijk te registreren) als 'professional', leeft er nog veel scepsis. Vooral de ervaren status en erkenning in de scholen wordt daarbij veel genoemd.
- Het lijkt belangrijk te zorgen voor bewustwording en erkenning van het belang van vakdidactisch professionaliseren en de status van een geregistreerd docent in de scholen.

¹ Deze aanbevelingen maken deel uit van het hoofdstuk Aanbevelingen en conclusies (hst. 7) van deze rapportage.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bijlage 4.1: portfolio-opdracht

Opdracht bij BIT registratieprocedure

Algemeen

Zoals we gezien hebben bestaat het register voor de taaldocent uit drie registers: Een initieel/basis register, het beroepsregister en een expertregister. In de komende weken stel je een portfolio samen voor een gedeelte van het beroepsregister. Iedereen werkt aan twee van de vier thema's: Vakinhoud (bekwaamheden: 1 t/m 4), Leerprocessen (bekwaamheden: 5 t/m 10), Evaluatie, feedback en coaching (bekwaamheden: 11 t/m 13) en Interculturele context (bekwaamheden: 14 t/m 17). Deze zijn op de bijeenkomst verdeeld.

Doel van de pilot

Het is de bedoeling dat je ongeveer 10 uur daadwerkelijk bezig bent met het samenstellen van je portfolio. Het gaat ons bij deze pilot niet zo zeer om het eindproduct, maar vooral om wat jullie ervaringen zijn bij het samenstellen. Dit houdt in dat je laat zien wat je kan met deze procedure binnen 10 uur. Zijn de competenties wel in docententaal geschreven? Kun je uit de voeten met de handelingseisen? Hoe makkelijk is het om voorbeelden te vinden of te bedenken die laten zien dat je de competenties beheerst? Om inzicht te krijgen in jullie ervaringen vragen we jullie daarom elke keer een logboekje in te vullen nadat je aan je portfolio gewerkt hebt. Het logboek zal jullie eenmalig per mail worden toegestuurd. Het zou erg fijn zijn als je het logboekje elke keer na het invullen mailt naar r.zwart@ond.vu.nl.

Hoe ziet het portfolio er uit?

In het portfolio is het de bedoeling dat je per bekwaamheid een beschrijving geeft in hoeverre je de bekwaamheid – of aspecten daarvan - beheerst en waarom je dat vindt. Daarbij geef je ook aan door middel van 'illustraties' of 'bewijs' waaruit dat blijkt. Probeer hierbij zo concreet mogelijk te zijn. Dus niet schrijven dat je iets kunt omdat je er een cursus of een workshop over hebt gevolgd, maar probeer echt aan te geven wat je dan specifiek geleerd hebt in die workshop over dat onderwerp en hoe die kennis je helpt bij het beheersen van de vaardigheid.

Tevens kan het natuurlijk ook zijn dat je bepaalde bekwaamheden helemaal niet, of maar in beperkte mate beheerst. Wil je dan aangeven waarom je denkt dat je een bekwaamheid – of aspecten daarvan – niet beheerst en waaruit dat blijkt?

NB!

In een echt portfolio worden alle 'illustraties' en 'bewijzen' toegevoegd. Uit ervaring weten we dat vaak een tijdrovende bezigheid is. Het bijvoorbeeld daadwerkelijk opzoeken en kopiëren van een lessenserie over een gegeven onderwerp of het certificaat van een gevolgde cursus kost veel tijd. Dat is voor deze pilot niet nodig, omdat we liever willen dat je tijd besteedt aan het beschrijven van je bekwaamheden. Dus geef op wat je zóu toevoegen maar beschrijf daarbij wel goed waarom nu juist dit materiaal een voorbeeld zou zijn geweest voor deze competentie.

Tot slot geef je aan per bekwaamheid hoe je denkt je in de toekomst verder te ontwikkelen en hoe zinvol je dat vindt. Probeer ook hier weer zo concreet mogelijk te zijn in wat je dan op welke manier zou willen ontwikkelen. Het kan zijn dat je vindt dat je een bekwaamheid zo goed beheerst, dat je daar de komende jaren niet meer in zou willen investeren, maar wellicht wil je je daarin wel verder ontwikkelen? Voor suggesties en ideeën hoe je dat kunt doen, verwijzen we naar de lijst hieronder, maar uiteraard ben je vrij om andere manieren toe te voegen.

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

- volgen van door Levende Talen erkende nascholingsactiviteiten
- geven/ontwikkelen van door Levende Talen erkende nascholingsactiviteiten
- deelnemen aan een door Levende Talen erkende studiedag of het verzorgen van een lezing/workshop tijdens deze studiedag
- verzorgen van door Levende Talen erkende publicaties in een vakblad
- deelnemen aan een door Levende Talen erkend programma van kwaliteitszorg
- actief deelnemen in een door de Levende Talen ingestelde en/of erkende commissie ten behoeve van vakontwikkeling
- vervullen van een (bestuurs)functie binnen een vakvereniging
- ontwikkelen van vakspecifiek en/of taalspecifiek lesmateriaal
- ontwikkelen van taalspecifiek en/of vakspecifiek toetsmateriaal
- ontwikkelen van taalspecifieke componenten in vakoverstijgende projecten
- uitvoeren van een vakspecifieke begeleidingstaak m.b.t. vakcollega's
- begeleiden van taaldocenten in opleiding (LIO's/DIO's)
- deelnemen aan taal- en/of vakspecifieke onderzoeksprojecten
- bijhouden van een persoonlijk taal(didactisch) portfolio

Inleveren en bespreken

We willen graag dat je op de bijeenkomst van 28 november je portfolio in tweevoud bij je hebt (een papieren versie). We gaan de portfolio's dan met z'n allen bespreken. Verder willen wij zelf ook graag de digitale versie hebben. Die kun je mailen naar r.zwart@ond.vu.nl.

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs**Bijlage 4.2: digitaal logboek evaluatie pilot BiT****Digitaal logboek**

Om zicht te krijgen op hoe jullie het werken met een portfolio) ervaren, vragen we jullie dit logboekje in te vullen. We zouden het fijn vinden als jullie, elke keer nadat je met het portfolio gewerkt hebt, het logboek schrijft en mailt naar r.zwart@ond.vu.nl. Alvast veel dank!

Vak:

Datum:

Aan welke competentie(s) heb je gewerkt?

Hoe veel tijd heb je besteed aan het werken aan het portfolio?

Wat heb je precies gedaan?

Hoe heb je het werken aan het portfolio ervaren?

Waar ben je tegen aan gelopen?

Heb je hulp gehad van anderen? Zo ja, wie?

Overige opmerkingen?

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bijlage 4.3: Evaluatievragenlijst

Evaluatievragenlijst werken aan BiT beroepscompetenties

Beste Talendocenten,

Ontzettend veel dank voor het steeds opsturen van jullie digitale logboeken! Op die manier hebben wij een goed beeld kunnen krijgen van hoe ieder van jullie het werken aan het portfolio heeft ervaren. Op basis van de logboeken en de vragen die we zelf nog aan jullie wilden stellen hebben we een evaluatievragenlijstje samengesteld. Willen jullie dat voor ons invullen?

Naam:

Vak:

Datum:

EVALUATIEVRAGEN

1. Ik heb in totaal (*vul in*) uur aan het vullen van mijn portfolio gewerkt.

(het gaat dus hier alleen om de portfolio uren en niet om de uren die je aan het logboek hebt besteed!)

Kruis aan:

2. Ik vond dit:	a. te veel	☐
	b. goed	☐
	c. te weinig	☐
3. Over het algemeen vond ik het werken aan het portfolio:	a. vervelend om te doen	☐
	b. leuk om te doen	☐
	c. leerzaam om te doen	☐
	d. lastig om te doen	☐
	e. zinvol om te doen	☐

(meerdere antwoorden mogelijk)

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Zou je hieronder willen aankruisen in hoeverre je het met de onderstaande uitspraken eens bent?

- 1** = helemaal niet mee eens
2 = niet mee eens
3 = net zoveel wel als niet mee eens
4 = mee eens
5 = helemaal mee eens

	1	2	3	4	5
4. Ik vond de competentiebeschrijvingen concreet en duidelijk beschreven.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Ik vond de handelingseisen concreet en duidelijk beschreven.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Ik kon steeds goed aangeven / aantonen / onderbouwen aan welke competenties ik voldeed.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Ik kon steeds goed aangeven / motiveren aan welke competenties ik niet voldeed.	☐	☐	☐	☐	☐
8. De competentieomschrijvingen en handelingseisen hielpen mij om eerlijk en realistisch over mijn eigen bekwaamheid te rapporteren.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Het taalgebruik voor de competentiebeschrijvingen en de handelingseisen past goed bij de doelgroep (Talendocenten).	☐	☐	☐	☐	☐
10. De competentiebeschrijvingen en handelingseisen zijn voldoende dekkend voor de doelgroep.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Ik wist goed wat er van me gevraagd werd bij het invullen van het portfolio.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Het zou beter zijn om samen met iemand anders aan het portfolio te werken.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Het lukte me steeds goed om bewijsmateriaal voor de competenties te vinden.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Het is belangrijk dat ik niet alleen zelf met voorbeelden voor mijn bekwaamheid kom, maar dat anderen dat ook doen in aanvulling op mij.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Ik vind het aanleggen van een portfolio een effectieve manier om mij te oriënteren op mijn verdere professionele ontwikkeling.	☐	☐	☐	☐	☐

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

16. Ik heb zicht gekregen op mijn relevante sterke en zwakke punten.
17. Ik heb een concreet beeld van de aspecten waarop ik mij verder zou moeten/willen ontwikkelen.
18. Ik vind mijn portfolio voldoende solide/betrouwbaar om als bewijsmateriaal te kunnen dienen in een registratieprocedure.

Opmerkingen

Eindrapportage BiT-project Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bijlage 5

Overzicht van presentaties en publicaties

Presentaties

januari 2007:	Bestuursvergadering Levende Talen
februari 2007:	Platform VVVO
februari 2007:	ALV Levende Talen
maart 2007:	Vedocep
april 2007:	Besturendag Levende Talen
november 2007:	Landelijke Studiedag Levende Talen
november 2007:	Platform VVVO
februari 2008:	SLO-bijeenkomst mbo talendocenten
februari 2008:	registratieconferentie SBL
maart 2008:	ALV Levende Talen
maart 2008:	Afstemmingsbijeenkomst SBL

Externe besprekingen

met Hilde Bax van de KVLO
met Henk Rozenhart van de NVvW
met Vincent Jonker van het Freudenthal Instituut
met Frank Jansma, Ad Frik, Pieter Vroegop en Nathalie van der Veen van SBL
met Ko Melief van de VELON
Met Bart van der Leeuw, Ingrid Evers en Mienke Droop van LEONED

Projectbesprekingen

Maandelijks overleg met Marianne Bodde en Ben van de Laar
Tweemaal overleg met prof. dr. Huub van den Bergh

Publicaties

Er zijn BiT Nieuwsbrieven verschenen in LT Magazine 2007/1, 2007/3, 2007/5, 2007/6, 2007/7, 2007/8 en 2008/2.
Deze Nieuwsbrieven zijn ook op www.levendetalen.nl gepubliceerd.

Eindrapportage BiT-project
Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Eindrapportage BiT-project

Beroepsstandaarden en Registratie in Taalonderwijs

Bijlage 6

Overzicht van betrokken docenten

Beroepsstandaarden

Alessandra Corda
Anneke Stukker
Catharina Geelen
Claudia Manastirean-
Zijlstra
Corina Brink
Eric Kok
Eva Westerhoff
Hermine de Knijff
Jacqueline van Langeraad-
Goes
Kinie Lunshof-Venema
Magda Lijftogt-Jansen
Marianne Driessen
Patricia Rose
Tinie Mars
Francis Kosterman

Evaluatiegroep

C.C.M. Mars
R. de Nood
A.E. Noordegraaf
A.M. Fransen
E.J.M. Rethans
Babs van Gellecum
M.E.J. Waas
H.H.S. Kollenaar
A. Muche
C.E. van Schaik-Goldenstein

Registratieprocedure

Annelien Haitink
Eric Kwakernaak
Francis Kosterman
Jacqueline van Langeraad-Goes
José Kloostermans
Mariette van Dun
Marjan Jonk
Rahime Gülcü
Regina de Vries

Professionaliseringsaanbod

Erik van Nieuwenhoven
Jacqueline van Langeraad-Goes
Jenny Huijben-Kool
Lorna Dunn
Marjolein Leo